

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

■ מחזור שינה אחת ■

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

ישיבת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

לצורך התפלה לא היה הפסק. ואם אי אפשר לו יפסיק אפי' לשאול לו בשלמו וכ"ש שמותר להשיב לו:

אימתי מותר עקירת רגלים לצורך מצוה? היה מתפלל בדרך ובאה בהמה או קרון כנגדו יטה מן הדרך ולא יפסיק אבל בענין אחר אין לצאת ממקומו עד שיגמור תפלתו. ואין לחזנים לעקור ממקומן ביה"כ כשמגיעין אל ואנחנו כורעים ובסדר עבודה רק באופן שא"צ לעקור רגליו. ובתחנונים שלאחר התפלה מותר אם העקירה לצורך מצוה כגון הש"ץ וישב לתחנון וכן עולה לבימה לקריאת התורה אף שלא הגיע עדיין להקדיש שעם התקבל שפוסע בו הג' פסיעות אבל שלא לצורך אסור להאדם לזוז ממקומו עד שיפסע הג' פסיעות. ולאחר שסיים התפלה קודם שאמר עושה שלום אין איסור אם עקר רגליו למצוה קצת ומ"מ יש לומר קודם לכן יהיו לרצון וגו' :

נחש עקרב שור באים כנגדו מה יעשה? אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק ע"י דיבור אבל ע"י הליכה מותר למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו ודוקא הכא דהוא לצורך להסיר הנחש אבל שלא לצורך מקרי הליכה ג"כ קצת הפסק, אבל עקרב פוסק וכן נחש אם ראה שהוא כעוס ומוכן להזיק פוסק אפי' בדיבור ואפי' אינו כרוך על עקבו אלא שרואה שבא נגדו פוסק. ואם הוא יכול להשתמש ע"י שיטה מן הדרך קודם שיבוא אליו יטה ולא יפסיק בדבור. אם ראה שור בא כנגדו פוסק שמרחיקין משור תם נ' אמות וממועד מלא עיניו ואם שוורים שבמקום הוא מוחזקים שאינם מזיקים אינו פוסק. ושור המסורס אפילו אם אינו יודע אינו פוסק ודוקא שלא הזיק מעולם אבל אם הזיק אפי' פעם אחת פוסק אפילו במקומות שאין רגליו שאר השוורים להזיק:

הפסיק באמצע התפלה להיכן חוזר? ככל מקום שפוסק אם שהה כדי לגמור את כולה אפילו עומד בסוף התפלה משערין מתחלת התפלה עד סופה ואפילו רק שתיקה בעלמא בלי דיבור ואפילו רק בין ברכה לברכה חוזר לראש ואם לא חזר לראש אלא למקום שפסק וגמרה צריך לחזור לראש ולהתפלל כל התפלה וה"מ שהיה אונס גמור אבל אונס ליסטים וכה"ג בדיעבד יצא וכ"ז בתפלה אבל בק"ש וכל שאר ענינים לא מקרי אונס כ"א בשהאיש או המקום אינו ראוי. ואם לא שהה כדי לגמור את כולה חוזר לתחלת הברכה שפסק בה ודוקא אם שהייה היתה באמצע ברכה אבל בין ברכה לברכה בדיעבד לית לן בה כל שלא שהה לגמור כולה ואם לא שהה רק כדי לגמור אותה ברכה לכו"ע אינו חוזר רק לאותו המקום בלבד. ואם פסק בג' ראשונות חוזר לראש ואם באחרונות חוזר לרצה ודוקא כשסיים כבר הברכה אבל אם הפסיק באמצע ברכה אינו חוזר אלא לתחלת אותה הברכה. ובדיעבד אם לא חזר לתחלת הברכה כיון שהשלים הברכה אינו רשאי לחזור וי"א דבכל גווניו אינו חוזר רק לאותו המקום שפסק בלבד אם לא ששהה לגמור כולה ומחמת אונס דאז חוזר לראש התפלה וכן בג' ראשונות ואחרונות אין צריך לחזור רק לאותו מקום שפסק.

מי נקרא שוגג ומי מזיד לענין הפסק? שהה כדי לגמור את כולה בקורא משערין, אם שח בתפלה וה"ה אם הזכיר מאורע של שאר ימים בתפלה כגון של שבת וי"ט בחול וכה"ג דינו לענין חזרה כדן ההפסקות דאם שח באמצע ברכה שיחה מועטת ואפילו אם לא שהה ע"י כדי לגמור אותה ברכה חוזר לראש הברכה ואם שהה ע"י השיחה כדי לגמור כל התפלה מראשו לסופו חוזר לראש התפלה ורק בששה ע"י אונס אבל אם שח שלא באונס אפילו שהה כדי לגמור כולה אינו חוזר לראש כ"א לתחלת הברכה ואם שח בין ברכה לברכה אפי"ג דעשה איסור בזה מ"מ לא שייך בזה שום תיקון אלא מיד אחר השיחה גומר תפלתו ואם שח במזיד וי"א דחוזר תיכף לראש התפלה אפילו בשיחה מועטת וי"א דלא שנה בין שוגג למזיד..

מהו להפסיק בשביל קדיש וקדושה וברכו? אינו פוסק לא לאישה"ר ולברכו ולקדושה אלא ישתוק עד יתברך ויכוין למה שאומר ש"צ ויהא כעונה. היה עומד בתפלה וקראוהו לספר תורה אינו פוסק. ואם פסק בזה וכן לקדיש ולקדושה דינו כשח במזיד אך אם סבר שמותר להפסיק הוי כשוגג ואינו חוזר לראש. ואם קראוהו לס"ת והוא עומד אחר תפלת י"ח אפילו לא התחיל עדיין אלקי נצור פוסק ועולה אך יזהר לומר יהיו לרצון קודם. אחר שסיים שמו"ע ואמר גם יהיו לרצון קודם אלהי נצור יכול לענות קדושה וקדיש וברכו דאל"כ אסור להפסיק:

אימתי מותר לישב בד' אמות המתפלל? אסור לישב בתוך ד' אמות של מתפלל ואפילו אם המתפלל עומד בתחנונים שלאחר התפלה כ"ז שלא פסע וה"ה לענין שלא לעבור נגד המתפלל, בין מלפניו בין מן הצדדין בין מלאחרי צריך להרחיק ד' אמות ואפילו כשהוא יושב באלכסון די בד"א ולא בעינין הד"א עם האלכסון, אם המתפלל עומד בצד אחד מדבר שהוא קבוע גבוה י' ורחב ד' מותר לישב בצד השני דהא מפסיק רשות אבל לעבור מצד השני אפשר אם אינו גבוה כ"כ שלא יוכל להסתכל בצד השני אסור ולישב מותר ברשות אחרת אפילו בתוך ד"א. וגם סמיכה אסור אך סמיכה במקצת שאם ינטל יוכל לעמוד יש להקל במקום הדחק, ואם עוסק בדברים שהם מתקוני התפלות ואפילו בפרק איהו מקומן אינו צריך להרחיק וה"ה אם עוסק בפרקים במנחה בשבת ג"כ מותר לישב בצד המתפלל ויש מתייר בעוסק בתורה אפי"פ שאינו מתקוני התפלות וטוב להחמיר לעמוד כדעה הראשונה אם לא במקום הדחק ובלאחרי אין להחמיר בזה. ודוקא אם מוציא ד"ת בשפתיו אבל מהרהר בלבו אינו מועיל ואפילו בעניני תיקוני התפלות. ויש מי שאומר דה"מ מן הצד אבל כנגדו אפילו כמלא עיניו אסור אפילו עוסק בק"ש. ודוקא לישב אסור אבל לעמוד מותר ואפילו בתוך ד"א ואולי אף לעמוד ס"ל דאסור. וטוב להחמיר כהיש מי שאומר. ובעמידה חוץ לד"א אין להחמיר ואולי אף בתוך ד"א. יש מי שאומר דחלוש מותר ודוקא לישב בצד המתפלל הא לפניו יש מחמירין אף בחלוש. ויש לסמוך על דבריו אם א"א לו בקל להרחיק ד"א ולישב שם :

מה הדין אם הוא יושב כבר קודם המתפלל? אם היושב ישב כבר ועמד זה בצדו אינו צריך לקום שהרי זה בא בגבולו אלא המתפלל צריך להרחיק ד"א ממנו כשרוצה לעמוד ולהתפלל ומ"מ מדת חסידות הוא לקום אפי' בכהאי גוונא. ודוקא בביתו אבל במנין קבוע וכ"ש בבהכ"נ צריך לקום ואפילו אם המקומות קבועים לכל אחד שקנאום בדמים נמי יש להחמיר אך בעוסק בתורה לא יחמיר בזה וכ"ש רב שיושב עם תלמידים ולומדים וכאו עשרה המתפללים א"צ לעמוד ואפי' מדת חסידות ליכא :

היכן מותר לעבור כשאחד מתפלל? אסור לעבור כנגד המתפללים או אפילו עוסק אז בק"ש בתוך ד' אמות ודוקא לפנייהם אבל בצדיהם מותר לעבור ולעמוד. וצדדים שלפניהם י"א דאסור וכל שיוכל לראותו אף שהוא צדדין שלפניו אסור וכ"ש דאסור לילך ולעמוד נגד פניו בתוך ד"א וי"א דשרי ויש להקל במקום הדחק. והזוהר אסור אפילו בצדיהם תוך ד"א :

יצא ממנו ריח באמצע התפלה מה יעשה? היה עומד בתפלה ויצא ממנו רוח מלמטה ממתין עד שיכלה הריח וחוזר ומתפלל למקום שפסק אפילו שהה אחר שפסק הריח וע"י הצירוף היה כדי לגמור כולה. ובהו אין צריך לומר הרבון העולמים. בקש לצאת ממנו רוח מלמטה ונצטער הרבה ואינו יכול להעמיד עצמו הולך אחריו ארבע אמות ואפילו לצדדין או לפניו אסור ומוציא הרוח דבלא"ה אין לו להוציא רוח בשום פנים בתפלה ויזיז התפילין ולנתקן שלא יהיו מונחים על מקומן כי אסור להפיה בתפילין, וממתין עד שיכלה הריח ואומר רבון העולמים וכו' אפי' בתוך התפלה וחוזר למקומו וי"א דיחזור למקומו קודם הרבון וחוזר לתחלת הברכה שפסק בה ואם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ודוקא אם שהייה היה ע"י העיטושים וריח הנודף לבד ולא מצרפינון זהה מה שצריך לילך לאחוריו ד"א והתורה ואמירת הרבון. וכל זה כשמתפלל בביתו אבל כשמתפלל בצבור אין צריך להרחיק כלל לאחוריו וגם לא יאמר הרבון וטוב שיהרהר בלבו רק ממתין עד שיכלה ממנו הריח :

אימתי מותר להפסיק אף בדיבור באמצע התפלה? לא יפסיק בתפלתו ואפילו רמיזה בעלמא אסור אם לא להניק הברכה מותר לרמו שישתוק ולא יטרידו מתפלתו ואם אינו מועיל ירחיק את עצמו ממנו ולא ידבר עמו. וכן אדם נכבד שעומד בתפלה והש"ץ ממתין עליו באמירת קדיש או קדושה והוא אינו מרוצה בכך שימתינו עליו וזה מטרידתו בתפלה מותר לו לרמו לש"ץ שיתפלל כדרכו. ואפילו במקום הפסד ממון אין לו להפסיק. העומד בתפלה ונסתפק באיזה דין איך יתפלל מותר לילך ממקומו למקום מיוחד ולעייין שם בספר וכן מותר לשאול הדין. ואפילו מלך ישראל שואל בשלמו לא ישיבנו אבל למלך עובדי כוכבים וכן אנס דעלמא אם אפשר לו לקצר דהיינו שיאמר תחלת הברכה וסופה קודם שגייע אליו יקצר או אם אפשר לו שיטה מן הדרך יטה ולא יפסיק בדיבור וטוב יותר לקצר בדאפשר משיטה מן הדרך וי"א להליכה

האם נכון מה שאיזה ש"ץ מצריכים לפסוע ג' פסיעות לאחר חזרת הש"ץ קודם תחנון?
בענינך...
Sponsored By: DollarPhone
זכות הלימוד

הביתא דיומא
ללימוד שבתין עתיד אר"ו
עש שנה בתורה
כל הזכויות שמורות
© המחלקה לתחנת גיל ויחזק
© המחלקה לתחנת

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה
מן סימן קב סעיף א
עד סימן קה סעיף א

י"ד בסלו

■ מנהזור שיגה אהת ■

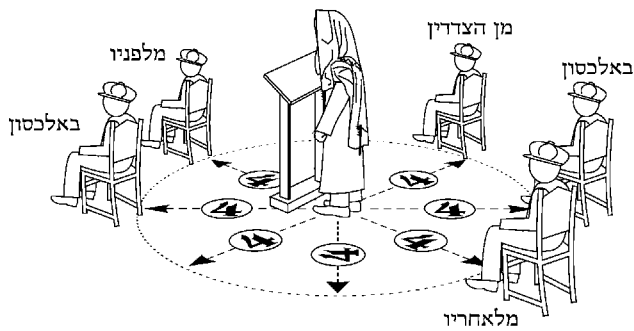
1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

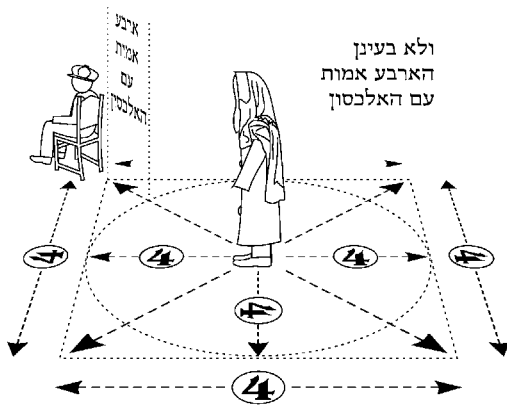
כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהנהלת המפעל

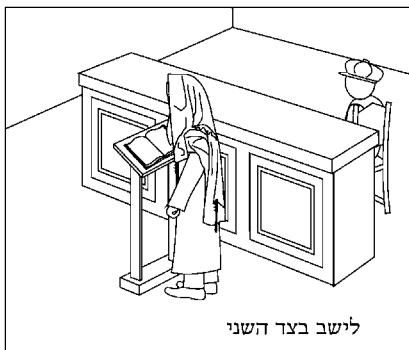
הלכתא דינמא

סימן ק"ב - שו"ע סעיף א'
אסור לישב בתוך ארבע
אמות של מתפלל, בין
מלפניו בין מן הצדדין
(ובין מלאחריו) צריך
להרחיק ארבע אמות.

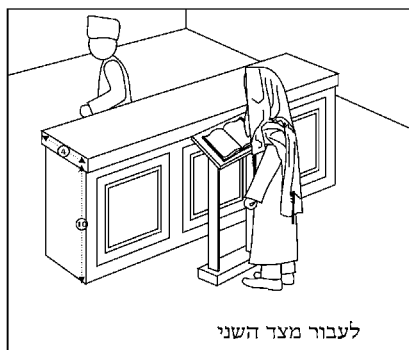

מ"ב ס"ק ב'
ואפילו כשהוא יושב
באלכסון די בארבע
אמות, ולא בעינן הארבע
אמות עם האלכסון.

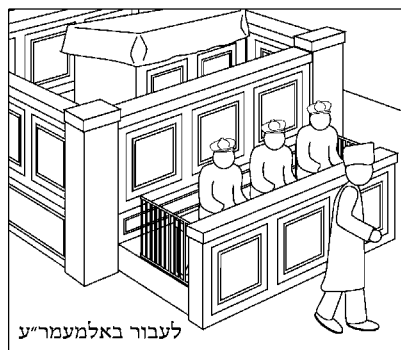

לישב בצד השני

מ"ב ס"ק ב'
כתב החיי אדם: אם המתפלל עומד בצד
אחד מדבר שהוא קבוע, גבוה עשרה
ורחב ארבעה, מותר לישב בצד השני,
דהא מפטיק רשות, אבל לעבור מצד
השני, אפשר אם אינו גבוה כל כך שלא
יוכל להסתכל בצד השני, אסור. וכו', וכן
מצד הפרמ"ג בסי' צ' ס"ק ה' שיש
להחמיר לעבור באלמעמר"ע נגד
המתפלל אף שהוא רשות בפני עצמו,
ולישב, מתיר ברשות אחרת אפילו בתוך
ארבע אמות.

לעבור מצד השני

לעבור באלמעמר"ע

דיני שלא להפסיק כנגד המתפלל - סימן ק"ב

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
שחשוב כיושב (מ"ב א')	שלא בשעת הדחק - או סמיכה שאם ינטל יפול (מ"ב א')	דבשעת הדחק לא חשוב סמיכה (מ"ב א')	במקום הדחק סמיכה במקצת שאם ינטל יוכל לעמוד (מ"ב א')	לסמוך בתוך ד"א של המתפלל
דהמקום אשר המתפלל עומד אדמת קודש וצריך לנהוג כבוד במקום האדם וד"א מקומו של אדם (ש"ע הרב א')	אסור לישוב בתוך הר"א בין מלפניו בין מהצדדים בין מלאחריו (ש"ע א')	דאינו אסור ד"א עם האלכסון (מ"ב ב')	מותר לישוב אחר ד"א אפילו באלכסון (מ"ב ב')	לישב בתוך ר"א ואלכסונו של המתפלל
שמה יבטל כוונת המתפלל	אסור לעבור אם אינו גבוה כ"כ שיכול להסתכל מצד השני (מ"ב ב')	דהא מפסיק רשות (מ"ב ב')	מותר לישוב והחיי אדם מצדד להקל גם לעבור (מ"ב ב' שע"צ ב')	לישב או לעבור תוך ד"א כשהמתפלל עומד בצד השני של דבר שהוא קבוע
שער שלא פסע חשוב תוך התפלה (מ"ב ג')	אסור בתחנונים שלאחר התפלה כל זמן שלא פסע (מ"ב ג')	דהמקום קדוש חשוב במתפלל שמו"ע	בתחנונים שאינו אומר תוך או אחר שמו"ע קודם שפסע (מ"ב ג')	לישב בתוך ר"א או לעבור נגד המתפלל העומד בתחנונים
דעוסק בתורה אינו בכלל קבלת עול מלכות שמים (מ"ב ו')	י"א דאסור בעוסק בתורה וכן פסק המ"ב כשיושב בצדו ואינו שעת הדחק (מ"ב ו')	דחשוב כמקבל עול מלכות שמים - דס"ל עוסק בתורה ג"כ כמקבל עול מלכות שמים (מ"ב ו')	כשעוסק מתקוני התפלה אפילו אומר הפרקים שב"ק במנוחה - וי"א אפילו עוסק בתורה(ש"ע א')	לישב בצד המתפלל כשעוסק בדברים שהם מתקוני התפלות או עוסק בתורה ומוציא בשפתיו
דאתי למחשדה שאינו מקבל עליו עול מלכות שמים (מ"ב ז')	אסור אם רק מהרהר התקוני תפלות והד"ת בלבו (מ"ב ז')	שאינו יושב ודומם נראה כאלו מקבל עליו עול מלכות שמים (מ"ב ו')	מותר אם מוציא בשפתיו התקוני תפלות או הדברי תורה (מ"ב ז')	לישב בצד המתפלל כשעוסק בדברים מתקוני התפלות או עוסק בתורה למ"ד דחשוב כעוסק בתפלה
שנראה כמשתחוה לו (מ"ב ח')	י"א דאסור אפילו עוסק בעניני תפלה וקר"ש (ש"ע א')	דאין מחלקין בין צדדים ללפניו (מ"ב ט')	י"א דמותר (מ"ב ט')	לישב (לפני) נגד המתפלל חוץ לד"א
דעי"ז מבטל כוונתו - דאולי גם בתוך ד"א מותר (מ"ב ח' ט')	אולי אסור אפילו חוץ לד"א - ולהלכה אין להחמיר חוץ לד"א (מ"ב ח' ט')	שבעומד לא נראה כמשתחוה לו (מ"ב ח')	אולי מותר אפילו תוך ד"א של המתפלל (מ"ב ח')	לעמוד (לפני) נגד המתפלל
דלפניו יש גם הטעם דנראה כמשתחוה לו	י"א דלפניו אסור אף בחלוש דלא כפרמ"ג (מ"ב ו' שע"צ י"ד)	דחולשתו מוכחת עליו שמפני כך יושב (מ"ב י')	י"א דמותר כשידוע שהוא חלוש ואי אפשר לעמוד ולמ"ב כשא"א גם להרחיק ד"א (מ"ב ב' מ"ב י"א)	לישב בתוך ד"א של המתפלל כשהוא חלוש
שהרי המתפלל בא בגבולו (ש"ע ג')	אין צריך לקום כשמתפלל בביתו או במקום שאינו מנין קבוע או כשעוסק בתורה וכ"ש הלומד עם תלמידים אפילו מדת חסידיות ליבא (ש"ע ג' מ"ב י"ג)	להרים מכשול מחבירו שעשה שלא בזין להתפלל בתוך ד"א של חבירו היושב כבר - דחבירו יש לו מקום קבוע (מ"ב י"ג י"ד)	מדת חסידות לקום אם אינו עוסק בתורה - או כשמתפלל במנין קבוע בביתו כ"ג (רמ"א ג' מ"ב י"ג)	לקום כשבא אחר להתפלל בגבולו (בתוך ד"א)
דהמבטל כוונתו עי"ז להטעם השני שמפסיק בין המתפלל להשכינה (מ"ב ט"ו באה"ל אסור)	אסור לעבור - ויש להחמיר אפילו מוריד טליתו על פניו (ש"ע ד')	דאינו מבטל כוונתו (באה"ל אסור)	אפשר לומר דמותר אם המתפלל מוריד טליתו על פניו (באה"ל אסור)	לעבור נגד הקרא קריאת שמע או המתפלל
דס"ל דיניו כלפניו (מ"ב ט"ז)	לזוהר ולמ"א אסור תוך ד"א (מ"ב ט"ז)	דס"ל דיניו כלאחריו (מ"ב ט"ז)	לא"ר שרי (מ"ב ט"ז)	לעבור בצדדים שלפני המתפלל
שכל שיכול לראותו אף לצדדים שלפניו כלפניו ומבטל כוונתו (מ"ב י"ח)	לא ילך להלאה נגד פניהם - להזוהר אסור תוך ד"א (מ"ב י"ז י"ח)	דבצדדים אינו מבטל כוונתו (ש"ע ד')	מותר לעבור ולעמוד בלי לעבור נגד פניו (ש"ע ד')	לעבור בצידי המתפלל
מכ"ש מצדדים שלפניו דאסור (מ"ב י"ח)	למ"א אסור (מ"ב י"ח)	דלא אסור רק לעבור בתוך ד"א נגד פניו (מ"ב י"ח)	לא"ר מותר לילך תוך ד"א ולעמוד אפילו לפניו (מ"ב י"ח)	לילך בצידי המתפלל ולעמוד נגד פניו
שלא לעבור נגד המתפלל דנקרא בא בגבולו עכשיו כשפוסע (ש"ע ה' מ"ב כ"א)	אסור כשהמתפלל אחריו ממש בתוך ד"א או כשיפסע יבוא לד"א אפילו האחרון התחיל להתפלל אחריו (ש"ע ה' מ"ב כ')	מותר אם אינו אחריו ממש רק מרוחק לצדדים (מ"ב י"ט)		לחזור ה' פסיעות נגד המתפלל לאחריו

הטבלאות אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בהנהיג שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

והתחיל בתנאי ונזכר באמצע שהתפלל א"צ חידוש וגומר כך לשם נדבה ועצהיו"ט יגמור ע"י חידוש:

אימתי מתפללין תפלת התשלומין? טעה או נאנס ולא התפלל שחרית מתפלל מנחה שתיים הראשונה מנחה והשנייה לתשלומין ואם היפך בין במזיד או בשוגג לא יצא ידי תפלה שהיא תשלומין וצריך לחזור ולהתפלל אותה וי"א שא"צ לחזור ולהתפלל אא"כ גילה דעתו בפירוש בתפילתו שהשניה היא לשם חובה והראשונה לתשלומין וכגון שהוא מוציא שבת והבדיל בשניה ולא הבדיל בראשונה ומ"מ טוב יותר שבעת שחוזר ומתפלל יתנה ויאמר אם איני מחוייב להתפלל פעם שנית אני מתפלל אותה בתורת נדבה. אך אם התפלל השניה לתשלומין והראשונה לשם חובה וטעה בשל חובה ולא אמר בה טל ומטר באופן דצריך לחזור ולא נזכר זה עד אחר תפילה שניה אפ"ה השניה עלתה לתשלומין ויתפלל אח"כ לשם חובה וכל זה אם כיוון בפירוש בשניה לתשלומין אבל אם לא כיוון טוב יותר שתעלה לו השניה לשם חובה ויתפלל אח"כ לתשלומין. ואין די שיכוין לשמוע מש"ץ ולצאת בה בשביל עצמו לתשלומין בין עבור ערבית או שחרית ומ"מ בדיעבד יצא אם היה זה בשביל השלמת תפילת ערבית. וכשהוא ש"ץ יוצא ידי השלמה במה שמחזיר התפילה בקול רם ויכוין בה בשביל עצמו לתשלומין וגם להוציא בה מי שאינו בקי.

מי יכול להתפלל תפלת התשלומין? מי שלא התפלל מחמת שלא הייתה דעתו נכונה עליו כראוי אף דשלא כדי עשה בזה מ"מ אין זה בכלל מזיד ומהני ליה השלמה. ומי שבזמן תפילה לא היה לו מים לרחוץ ידיו ועי"ז עבר זמן תפילה הוא בכלל אונס וצריך אח"כ להתפלל שתיים ולכתחילה אין נכון לבטל התפילה משום מים. ואם עסק בצרכי צבור נכון שיתפלל אח"כ להשלים התפילה שחסרה לו אך בזה יתפלל אותה בתורת נדבה ויחדש בה דבר. ברכת ק"ש אין לה תשלומין אפילו אם ירצה לברך אותם בעת שקורא ק"ש פעם אחרת עם ברכותיה.

מה מתפללים בין תפלה לתפלה? טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתיים הראשונה ערבית והשנייה לתשלומין, טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתיים הראשונה שחרית והב' לתשלומין ואסור לאכול קודם שיתפלל השניה ואם התחיל אינו מפסיק וי"א דאפילו בדיעבד מפסיק משום דצריך להסמיך התפילה השניה להראשונה בכל מה דאפשר. ולאחר שאומר יוצר וי"ח ברכות ותחנון יאמר אשרי ולא יאמרנה קודם ובא לציון ואח"כ יתפלל י"ח לתשלומי ערבית ולא יפסיק לכתחילה ביניהם בשום דבר ואפילו בלימוד אסור וחזרת ש"ץ של תפילה החיובית מותר לשמוע קודם. וכן כשמתפלל ערבית שתיים משום שלא התפלל מנחה יאמר אשרי בין תפלה לתפלה. וה"ה אם מתפלל מנחה שתיים בשביל השלמה יאמר ג"כ עוד הפעם אשרי קודם תפילה השניה וכל זה הוא רק לכתחילה אבל מדינא א"צ הפסקה בין תפילה לתפילה רק כדי הילוך ד"א. וי"א שלא לומר אשרי בערבית ואף שהוא בשביל תפילת המנחה ג"כ יש להחמיר בזה ואיך שניהוג בזה יש לו על מי לסמוך אך כל זמן שהוא יום לא ימנע מלומר אשרי אף שהוא אחר תפילת המנחה ע"כ אם נתאחר ובא לכהכ"נ בשעה שהצבור התחילו תפילת המנחה יתפלל עמהם ויאמר אשרי אח"כ ומוזהר משמע דאפילו באופן זה לא יאמרנו אדעתא דחובה רק כקורא בתורה:

כמה צריכין להמתין בין תפלה לתפלה? המתפלל שתי תפלות זו אחר זו צריך להמתין בין זו לזו כדי הילוך ד' אמות אפילו אינו רוצה לחזור למקומו אלא מתפלל שנית במקום שעומד שם כשפטע אחר תפלה הראשונה אבל לחזור למקומו אפי' אינו רוצה להתפלל שנית צריך להמתין. ושיעור זה צריך להיות אחר שעקר רגליו ואמר עושה שלום. וכן אם סיים שמונה עשרה אף שעדיין לא עקר רגליו ונזכר שטעה וצריך לחזור ולהתפלל ימתין כזה:

מה מתפללין הנשים וקטנים? יש להזהיר לנשים שיתפללו י"ח ונכון ג"כ שיאמרו עכ"פ שמע ישראל וכן ברכת אמת ויציב כדי לסמוך גאולה לתפלה וכ"ז לענין שחרית ומנחה אבל תפלת ערבית לא קבלו עליהם הנשים ורובן אין מתפללין ערבית. ותפלת מוספין י"א דפטורות וי"א דחייבות. וקטנים שהגיעו לחינוך חייבים להנכם להתפלל י"ח ערב ובוקר ומ"מ רשאי ליתן להם לאכול קודם תפלת שחרית ואסור לענותם:

האם מחויבים להפסיק באמצע הלימוד להתפלל? מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש ולא לתפלה וכשקורא ק"ש יקראנה עם ברכותי ואח"כ יחזור ללימודו ולא יתפלל אבל אנו מפסיקים בין לק"ש בין לתפלה. ואם לומד לאחרים אינו פוסק ואפילו אם עי"ז יעבור הזמן ודוקא באופן שאם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו להתקבץ ללמוד אח"כ הלא"ה פוסק אם יעבור זמן ק"ש או תפלה וי"א דבכל גווני פוסק אם יעבור זמן התפלה. ומ"מ פוסק וקורא פסוק ראשון של ק"ש ויחזור אחר הלכה שיש בה יציאת מצרים ואחר לימודו טוב שיגמור כל ק"ש אף שעבר זמנה. ולכתחילה אסור לו להתחיל ללמוד אפילו עם אחרים אחר שכבר הגיע זמן ק"ש אם הוא משער שע"י לימודו יעבור הזמן אלא חייב לקרות ק"ש מקודם. ואם אין השעה עוברת ויש לו שהות עדיין להתפלל ולקרוא ק"ש אינו פוסק כלל אפילו לפסוק ראשון ואפילו לומד ביחיד ואפילו התחיל ללמוד באיסור אם כבר התחיל אין צריך להפסיק ורשאי ללמוד כל זמן שיש שהות עדיין וי"א דלענין קריאת שמע אף שישאר לו זמן אחר כך לקרותה צריך להפסיק תיכף ולקרותה כולה אם הוא לומד ביחיד, וכל זה אם הוא לומד בביתו אבל אם הוא לומד בבית המדרש או אפילו בביתו אך שהתחיל ללמוד בהיתר קודם שהגיע זמן ק"ש יש לסמוך שלא להפסיק אפילו אח"כ כל עוד שיש שהות:

אימתי מתפללין תפלת נדבה? אם הוא מסופק אם התפלל חוזר ומתפלל ומתנה אם לא התפללתי תהא לחובתי ואם התפללתי תהא לנדבה ואינו צריך לחדש שום דבר אבל אם ברי לו שהתפלל אינו חוזר ומתפלל בלא חידוש אפילו התפלל מתחלה ביחיד ועכשיו רוצה להתפלל בצבור, ועל ידי חידוש חוזר ומתפלל בנדבה דוקא כל הפעמים שירצה אבל לשם חובה אפילו בחידוש אסור. ואם מתפלל תפילה שלא בתורת חובה וגם לא התכוין בה לשום נדבה והוא מחדש בה שפיר דמי. חוץ מתפלת מוסף שאין מתפללים אותה בנדבה אפילו דשל ר"ח וחזוה"מ. ובתפלת מוסף וה"ה בשבת ויו"ט בכל התפילות אם נסתפק אם התפלל אותם אינו יכול לחזור ולהתפלל. ובשבת וי"ט אינו מתפלל תפלת נדבה כלל. ערבית בספק אינו צריך לחזור ולהתפלל תפלת י"ח וי"א דלכתחילה נכון הוא שיחזור ויתפלל גם בערבית ועצהיו"ט יראה לחדש דבר בהחזרה. ואם התחיל להתפלל על דעת שלא התפלל ונזכר שכבר התפלל פוסק אפי' באמצע ברכה אפילו יכול לחדש בה דבר. וכ"ז כשהתחיל על דעת שלא התפלל אבל אם היה לו ספק אם התפלל

שכח בערבית דר"ח להתפלל ובשחרית שכח לומר יעלה ויבוא מתי יתפלל תפלת התשלומין?
הנה בענינך...

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
לימוד למתקדם גיל רשות
ע"ש משנה ברורה

ראשונה לשם מנחה ואפילו אם התפלל אותה של חול אפשר דיצא. וה"ה אם לא התפלל מנחה בער"ח מתפלל של ר"ח שתיים ואם לא הזכיר יעלה ויבא בראשונה והזכיר בשנייה צריך לחזור ולהתפלל וה"מ בסתמא אבל אם כיון בפירוש הראשונה לשם חובה והשנייה להשלמה יצא, אבל אם לא הזכיר בשתייה או הזכיר בראשונה ולא בשנייה אין צריך לחזור. ודוקא כשהתלומין בא מחמת תפלה שאינו של ר"ח אבל אם היה ר"ח ב' ימים ולא התפלל מנחה ביום ראשון של ר"ח שצריך להתפלל ערבית שתיים ולא הזכיר בראשונה יעלה ויבא א"צ לחזור ולהתפלל. מי שלא התפלל ערבית בר"ח והתפלל שחרית שתיים ולא הזכיר בשניה יעלה ויבא א"צ לחזור ולהתפלל וכן אם טעה ולא התפלל מנחה בר"ח ור"ח הוא שני ימים ומתפלל ערבית שתיים והשניה הוא לתשלומין של מנחה אפילו לא הזכיר בה ר"ח א"צ לחזור:

האיך משלימין במוצ"ש? טעה ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במוצ"ש שתיים של חול מבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה ואם לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה שניה עלתה לו ראשונה לא עלתה לו אך אם כיון במחשבתו שהראשונה לחיובא והשניה לתשלומין ומה שהיפך ההבדלה היה בטעות ושגג ולא נתכוין כלל א"צ לחזור, ואם הבדיל בשתייה או לא הבדיל בשתייה יצא. וכ"ז בסתמא אבל אם היה בדעתו בפירוש הראשונה להשלמה לא יצא. ואם לא הבדיל בשתייה ואח"כ טעם קודם שהבדיל על הכוס דק"ל צריך לחזור ולהתפלל מ"מ עלתה לו תפלת התשלומין:

התפלל שלא כהוגן האם מהני תשלומין? טעה במנחה של שבת והתפלל י"ח ולא הזכיר של שבת מתפלל במוצאי שבת שתיים ואינו מבדיל בשניה ויתפלל אותה בתורת נדבה שיתנה ויאמר אם חייב אני ה"ז לחובתי וא"ל הרי זה לנדבה ואינו צריך לחדש בה דבר וה"ה אם לא הזכיר יעלה ויבא במנחה של ר"ח אבל אם בלילה ג"כ ר"ח לכו"ע יתפלל חובה ולא נדבה, וה"ה בליל יו"ט שני אם התפלל של חול במנחה של יו"ט ראשון צריך להתפלל בלילה להשלמה לכו"ע ויש חולקין ע"ז ואם שכח טל ומטר או משיב הרוח בשבת ור"ח במנחה או ששכח שאר דבר המצריכו לחזור ולהתפלל לכו"ע יתפלל בערב שתיים. וה"ה כל ספק פלוגתא דרבנותא יתפלל בנדבה ובתנאי שיהא ספק פלוגתא ממש לא יחיד נגד רבים ולא קטן נגד גדול ואז דינו כמו בספק אם התפלל ובשבת ויו"ט אין מתפלל תפילת ספק. אם נאנס ולא התפלל במוצ"ש מתפלל ביום שתי תפלות אחת לחובה ואחת לתשלומין ולא יאמר אתה חוננתנו אע"פ שלא הבדיל. אם חל ר"ח בע"ש והיה ר"ח רק יום אחד ושכח במנחה להזכיר של ר"ח ונזכר אחר שחשכה אין להשלים כלל בליל שבת. אם לא התפלל שחרית ביום ראשון של פסח וביום שמיני עצרת כשמשלים במנחה יתפלל תפלות שוות ואם טעה בתשלומין והתפלל כמו שהיתה ראויה להתפלל בשחרית אינו חוזר וכן אם לא התפלל מנחה ביום שלפני יום שמתחילין לומר טל ומטר ומתפלל ערבית שתיים ישאל מטר בשניהם ובדיעבד אם לא שאל בשל תשלומין יצא:

הזכיר מאורע שאר ימים שלא בזמנה מה דינו? הטועה ומזכיר מאורע שאר ימים בתפלה שלא בזמנה אם נזכר שטעה פוסק אפי' באמצע הברכה ואם לאו צריך לחזור לתחלת ברכה ובג' ראשונות ואחרונות חוזר לתחלת הג'. וה"מ אם הזכיר דבר שאין שייך לאותו היום כגון שאמר יעלה ויבא עד לאחר יום ר"ח הזה אבל אם לא אמר שקר כגון שאמר זכרנו לחיים ולא אמר וכתבנו או הבדלה בחונן הדעת שמזכיר מה שחנן לו השי"ת לב להבין ולהבדיל או שאמר יעלה ויבא עד ביום ר"ח הזה דלא הוי שקר רק כמוסיף בתפילתו ואף שאסור להוסיף בג' ראשונות ואחרונות מ"מ כשה לא הוי. ואם לא חזר לתחלת הברכה כיון שסיים הברכה אף שהוסיף בה דבר שלא כענינו אינו ראוי לחזור וכ"ש אם כבר השלים תפלתו.

באיזה זמן יכולין להשלים תפלה שהפסיד? הא דמשלים התפלה שהפסיד דוקא בזמן תפלה אבל בשעה שאין זמן תפלה לא. י"א דלא תקנו תפלת השלמה רק בעודנו עוסק בתפילתו העיקרית אחר ששהא כדי הלך ד"א או אשרי בינתים וי"א דאף דלכתחילה צריך לזהר בזה להתפלל תיכף אבל בדיעבד אינו מעכב רק אם עבר זמן תפלה דהיינו אם לא התפלל ערבית יתפלל שחרית שתיים רק עד ד' שעות על היום וי"א דאם גם תפלת שחרית גופא לא התפלל עד אחר ד' שעות צריך להתפלל אז שתיים. ואם שכח להתפלל מנחה י"א דמתפלל מעריב שתיים רק עד חצות לילה וי"א דזמן השלמת תפילת המנחה הוא כל הלילה עד עמוד השחר. ואם שכח ולא התפלל שחרית יש לה השלמה רק מעת שמתחלת זמן מנחה וגם שיתפלל מנחה מקודם ונמשך זמן ההשלמה בדיעבד עד בין השמשות ואפילו היה יום שיש בו מוסף והתפלל מוסף באמצע. ולכתחילה יותר נכון בכל זה שאם לא התפלל תיכף תפלת השלמה אחר התפילה החיובית יתפלל אותה בתורת נדבה שיתנה אם אני חייב הרי זו לחובתי וא"ל יהי נדבה:

עד מתי יכולין להשלים? אין תשלומין אלא לתפלה הסמוכה בלבד שאם טעה ולא התפלל שחרית ולא מנחה מתפלל ערבית שתיים אחרונה לתשלומי מנחה אבל שחרית אין לה תשלומין ואפילו אם התפלל מנחה ג"כ לא יכול להשלים בערב עבוד שחרית וכן בשאר תפלות. ואין תפילת מוסף מועיל להשלמה שאם חסר שחרית ביום שיש בו מוסף לא יכול להשלים להתפלל מוסף שתיים. אם שכח שחרית והתפלל מוסף ועדיין לא עבר זמן שחרית אפ"ה יתפלל שחרית. מי ששכח ולא התפלל שחרית ומוסף ונזכר במנחה יתפלל מנחה ואחריו מוסף ואחריו שחרית ואם התפלל מוסף קודם מנחה יצא:

באיזה אופן יכולין להשלים לעולם? אע"פ שאין תשלומין אלא לתפלה הסמוכה לאותה תפלה ותפלות אחרות שהפסיד אין להם תשלומין, אם רצה להתפלל אותה נדבה ושיחדש בה שום דבר הרשות בידו ונכון לעשות כן וטוב שיתנה ויאמר אם אני חייב להתפלל ה"ז לחובתי וא"ל הרי זו לנדבה. ולכן מי שהיה חולה או תפוס בתפיסה ולא היה המקום נקי כשיצא יתפלל כל התפילות שהפסיד ויתפלל מעריב ואח"כ מנחה ואח"כ שחרית ואם יצא מתפיסה בר"ח מזכיר בכלום יעלה ויבא אבל אם יצא בשבת ויו"ט ימתין עד הערב ויתפלל:

מהו מזיד שאינו יכול להשלים? הזיד ולא התפלל תפלה אחת אין לה תשלומין אפי' בתפלה הסמוכה לה ואם רצה יתפלל אותה נדבה ואינו צריך חידוש אם מתפלל אותה בתפלה הסמוכה לה וי"א דצריך חידוש. ומי שבא לכה"כ סמוך לערבית והתפלל ערבית מבע"י ועדיין לא התפלל מנחה אף שלכתחילה שלא כהוגן עשה שהיה לו להתפלל תפילת י"ח לשם מנחה בעוד שהקהל מתפללין ערבית מ"מ אינו מזיד ואפי' שא"ל לו להתפלל תפילת המנחה באותה שעה כיון שכבר עשאו לילה בתפילת ערבית מ"מ לא יהא אלא ערבית שתיים והשניה לתשלומי מנחה ואם הוא ר"ח יזכיר יעלה ויבא גם בשניה וה"ה אם אירע כן בשבת יתפלל השניה ג"כ של שבת, ואם לא הזכיר בראשונה יעלה ויבא גם בשניה לא יזכיר כיון שהוא עדיין יום. מי שהתפלל במקום שהיה ראוי להסתפק בצואה ומצא אח"כ צואה שצריך לחזור ולהתפלל מזיד מקרי לענין זה דאם בעת כשמצא כבר עבר זמן תפילה תו אין לו תשלומין אח"כ:

האיך משלימין בשבת ור"ח? טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת מתפלל ערבית שתיים של שבת הראשונה לערבית והשניה לתשלומין. ואם טעה והתפלל השניה של חול פטור מלהתפלל ואם הקדים בזה השל חול לשל שבת לא יצא אך אם עדיין היום גדול אלא שקיבל שבת כמזמור שיר וגו' או כברכו ולא התפלל עדיין מנחה דמבואר לקמן דיתפלל ערבית שתיים לכתחילה צריך להתפלל שתיים של שבת והראשונה לשם ערבית והשניה לשם תשלומי מנחה ובדיעבד אם התפלל

לא התפלל מנחה בתענית ציבור באיזה תפלה יאמר ענינו כשמתפלל שתיים ערבית?

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות ואסור להעתיק גיל רשות © מחברת התוספת

דפי ציונים וטיבלאות

משנה ברורה
מן סימן קח סעיף ג
עד סימן קט סעיף א

ט"ז כסלו

■ מהחזור שיגה אהת ■

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

שו"ע סימן ק"ח בדין תפלת התשלומין

באם לא התפלל תפלה אחת לסיבת טעות או אונס
ורוצה להשלימו בתפלת התשלומין איזה תפלה יתפלל

שוכח ולא התפלל	צריך להתפלל	ואם טעה והתפלל
ערבית	שחרית שתיים הראשונה לשחרית והשני' למעריב	להיפך לא יצא
שחרית	מנחה שתיים הראשונה למנחה והשני' לשחרית	להיפך לא יצא
מנחה	מעריב שתיים הראשונה למעריב והשני' למנחה	להיפך לא יצא
מנחה ערב שבת	מעריב שתיים שניהם של ליל שבת	השני' תפלת חול יצא ואם התפלל הראשונה תפלת חול לא יצא
מנחה ערב שבת - וקיבל שבת ועדיין היום גדול	מעריב שתיים שניהם של ליל שבת	או הראשונה או השני' תפלת חול יצא
שחרית בשב"ק	ראשונה של מנחה והשני' של שחרית	להיפך לא יצא
מוסף בשב"ק	ראשונה של מנחה והשני' של מוסף	להיפך יצא
שחרית ומוסף בשב"ק	הראשונה של מנחה והשני' של מוסף והשלישית של שחרית	שחרית קודם מנחה לא יצא מוסף קודם מנחה יצא שחרית קודם מוסף לכאורה יצא
מנחה בשבת	מעריב של חול שתיים ומבדיל בראשונה ולא בשני'	הבדיל בשני' צריך לחזור להתפלל בלא הבדלה ואם כיון בשני' לתשלומין והבדיל בטעות יצא ואם לא הבדיל בשניהם או שהבדיל בשניהם יצא ואם הוי' ברעתו הראשונה לתשלומין לא יצא
מעריב מוצ"ש	שחרית שתיים הראשונה לשחרית ושני' למעריב ואינו מבדיל בשניהם	להיפך לא יצא
מנחה ער"ח	מעריב שתיים הראשונה למעריב ושני' למנחה ואומר יעלה ויבא בשניהם	ואמר יעלה ויבוא בשני' ולא בראשונה לא יצא ואם כיון בפירוש בראשונה לחובה יצא - ואם לא אמר בשניהם או אמר בראשונה ולא בשני' יצא
מנחה ערב ר"ח - והתפלל ערבית מבעוד יום	מעריב שתיים הראשונה למעריב ושני' למנחה ואומר יעלה ויבא בשניהם	ולא הזכיר בראשונה יעלה ויבוא - לא יזכיר גם בשני' אפי' כיון בפירוש - הראשונה לחובה ובדיעבד אם הזכיר יצא
מעריב בראש חודש	שחרית שתיים הראשונה לשחרית ושני' למעריב ואומר יעלה ויבא בשניהם	ולא הזכיר בשני' יצא - ואם לא הזכיר בראשונה או לא הזכיר בשניהם יצא התשלומין ויחזור ויתפלל החובה
מנחה ביום א' דר"ח	מעריב שתיים הראשונה למעריב ושני' למנחה ואומר יעלה ויבא בשניהם	ולא הזכיר בשניהם או רק בראשונה או רק בשני' - אין צריך לחזור ולהתפלל
מנחה שקודם למערב שמתחילין בו ותן טל ומטר	מעריב שתיים הראשונה למעריב ושני' למנחה ואומר ותן טל ומטר בשניהם	והזכיר בראשונה ולא בשני' יצא - ואם הזכיר בשני' ולא בראשונה לא יצא, ואם כיון בפירוש הראשונה לחובה או אם לא הזכיר בשניהם יצא התשלומין ויחזור ויתפלל החובה
שחרית שמיני עצרת	מנחה שתיים הראשונה למנחה ושני' לשחרית ואומר מוריד הגשם בשניהם	והזכיר בראשונה ולא בשני' יצא - ואם הזכיר בשני' ולא בראשונה לא יצא - ואם כיון בפירוש בראשונה לחובה יצא - ואם לא הזכיר בשניהם יצא
שחרית יום א' של פסח	מנחה שתיים הראשונה למנחה ושני' לשחרית ואומר מוריד הטל בשניהם	והזכיר בראשונה ולא בשני' יצא - ואם הזכיר בשני' ולא בראשונה לא יצא, ואם כיון בפירוש הראשונה לחובה או אם לא הזכיר בשניהם יצא התשלומין ויחזור ויתפלל החובה

לומד נכבד! - הננו בזה להבהיר
שהטבלה נעשו כפי הבנתנו בדברי
המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה
אחרת ורואה איזה שגיאה - או שיש לו
איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו
להודיענו מזה, ולזכות את הרבים,

הגהות אלו יתקבלו אך ורק ע"י הפעק"ס
אם ברעת הקורא שצריכין לעשות טבלא
או ציור על איזה דבר במקום שלא עשינו,
נא להודיענו גם מזה, ואם ביכלתו
לשלוח גם הטבלא או הציור חשוב
שצריך להיות שם, - ואי"ה במהדורא
הבא ירצג על מקומו בשם אומר, ויוקף
לזכותו.

הטבלאות וציורים אלו הם בפירוש לא
לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק
להקל על הלומד בשעת לימודו להבין
דברי המשנה ברורה, ולהלכה למעשה
צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה,

ככל הכבוד, הנהלת המפעל

הבינו ואומר אחריה ג' אחרונות וצריך לאמרם מעומד ואם עבר והתפלל במיושב אפשר דצריך לחזור ולהתפלל במעומד, וכשיגיע לביתו אין צריך לחזור ולהתפלל ובדיעבד יצא אף שלא בשעת הדחק ואין צריך לחזור ולהתפלל ויש מחמירין אפילו בדיעבד. ואינו מתפלל הבינו בימות הגשמים ולא במו"ש וי"ט ואפילו בדיעבד אם התפלל הבינו באלו הימים אפי' כלל בתוכן אפשר דלא יצא. ודוקא הבינו אסור אבל לקצר כל ברכה וברכה ולכלול בתוכם שאלה והבדלה מותר אם הוא חולה או שעת הדחק גדול. ואם רואה שהזמן תפלה עוברת אם יתפלל ארוכה מותר לכתחלה להתפלל הבינו והיינו בימות החמה.:

הפועלים מה מותרים להתפלל? הפועלים שעושין מלאכה אצל בע"ה
אם אינו נותן להם שכר חוץ מסעודתן מתפללין י"ח ג"פ בכל יום אבל אין יורדין לפני התיבה ואין נושאין כפיהם ואם נותן להם שכר מתפללין הבינו ודוקא בימות החמה. והאידינא אין דרך להקפיד בכך ומסתמא אדעתא דהכי משכידין אותם שיתפללו י"ח וכל נוסח התפילה ומותרים לילך לבהכ"נ להתפלל במנין וזה דוקא במקום שאין דרך הבעה"ב להקפיד בכך ומ"מ אין יורדין לפני התיבה וי"א דהאידינא יורדין ג"כ לפני התיבה ואין להחמיר אם עי"ז לא יתאחר הזמן יותר.:

ההולך במקום שא"א להתפלל מה יעשה? ההולך במקום גרודי
חיה ולסטים מתפלל צרכי עמך מרובים וכו' ואינו צריך לא לג' ראשונות ולא לג' אחרונות ומתפלל אותה בדרך כשהוא מהלך ואם יכול לעמוד עומד וכשיגיע לישוב ותתקרב דעתו חזור ומתפלל תפלת י"ח ברכות אם לא עבר עדיין זמנה ואם לא חזר להתפלל הוי כאילו שכח להתפלל לגמרי וחייב להשלימה בתפילה הסמוכה והיינו דוקא אם מה שלא חזר והתפלל היה בשגגה אבל אם כמזיד לא התפלל הרי הוא מעוות שאינו יכול לתקן ואם עבר זמן שני תפילות בדרך והוצרך להתפלל תפילה קצרה אין תשלומין לתפלה ראשונה.:

האיך אומרין תפלת הדרך? היוצא לדרך יתפלל יר"מ ה' אלהינו ואלהי
אבותינו שתולכנו לשלום וכו' וצריך לאמרה בלשון רבים ומילת ותנני לחן יאמר בלשון יחיד ובדיעבד יצא אפילו אם אמר כל הנוסח בלשון יחיד. וכי"ז בתפילה הקבועה לרבים אבל כשאדם רוצה לבקש איזה בקשה בעד עצמו אין צריך להתפלל בלשון רבים. ואם אפשר יעמוד מליץ כשיאמרנה אך אם עיכוב עמידתו יטרידו מותר לומר במהלך או במיושב ואם היה רוכב אין צריך לירד אלא יעמיד הבהמה מליץ אם אפשר לו. הנפטר מחבירו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום וכשנפטר מן המת יאמר בשלום ולא לשלום. ויעסוק בתורה בדרך אבל לא יעיין בהלכה דילמא אתי לאיטרודי ואפשר דביושב בעגלה ואיש אחר מנהיג הסוסים שרי אפילו עיון. המהלך בדרך צריך להרעוב עצמו מעט. ויזהר שיהיה לו פת אפילו הולך במקום קרוב ובמקום דשכיח פת ויקח הטלית ותפילין שלו אפילו הוא נוסע למקום קרוב ודעתו לחזור היום.:

מתי אומרין תפלת הדרך? כשיוצא לדרך בבקר יאמר תה"ד אחר יהי
רצון כדי להסמיכה לברכת הגומל חסדים אבל כשהוא מהלך אחר התפילה אין יכול לומר תה"ד קודם התפלה דאסור לאומרה עד שהחזיק בדרך. ואם הולך באמצע היום יסמיכה לברכה אחרת כגון שיאכל או ישתה איזה דבר ויברך ברכה אחרונה או יטיל מים ויאמר אשר יצר ובמקום שאין יכול לעשות כ"ז אעפ"כ מותר לומר תה"ד. נוהגין ליטול רשות מהגדולים ומתברכים כשהולכים בדרך. ויכנס בכי טוב ויצא בכי טוב והיינו בשחרית בנין החמה ובערבית תחילת השקיעה וכשהוא סמוך לעירו שהוא יודע להזהר שם מהפחתים יכול לילך שם כלילה אם אינו הולך יחידי שאין לחוש למזיקים.:

מתי מותר להיחיד להתחיל להתפלל בשעה שהציבור

מתפללין? הנכנס לבהכ"נ ומצא צבור מתפללין מנחה, וכן בשחרית אם היה עומד בק"ש וברכותיה בשעה שהצבור התחילו שמ"ע, אם יכול להתחיל ולגמור עד אלהי נצור קודם שיגיע ש"צ לקדושה או לקדיש דהיינו ליהא שמיא רבא יתפלל ולא יענה אמן אז רק ש"ר בלבד ואם נותן לכו ויודע אז על מה עונה האמן רשאי וה"ה אמן דהאל הקדוש ושומע תפלה דינן כקדיש וקדושה ואם לאו אל יתפלל אם אין השעה עוברת. אפילו אם שמע קדושה צריך להמתין משום אמן דהאל הקדוש שלא שמע עדיין וגם לא יעמוד להתפלל תיכף אחר קדושה כ"א אחר שיענה האמן על הברכה דגם זה הוא שייך לקדושה, וה"ה אם יודע שהצבור יאמרו ברכו והוא לא שמע עדיין אם יוכל לגמור תפילתו טרם שיאמרו הקהל ברכו מתפלל כדרכו ואם יודע שלא יוכל לגמור תפילתו קודם ברכו צריך להמתין בשירה חדשה עד שישמע ברכו ואם כבר שמע קדושה או ברכו או יודע שישמע אח"כ א"צ להמתין מיהו למודים אפילו שמע כמה פעמים מודים בצבור צריך להמתין וי"א דכן לקדיש צריך להמתין ואפשר דהקדישים מעלינו ואילך אינם בכלל זה וי"א דכל הקדישים אם שמע כבר וענה איש"ר א"צ תו להמתין.

מה עדיף יותר מכל הדברים שמחויבים לענות? אם נכנס אחר

קדושה וה"ה אם נכנס קודם קדושה והמתין מלהתפלל עד אחר קדושה אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע ש"צ למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל ובשחרית ימתין בשירה חדשה, וצריך לגמור קודם אמן של שומע תפילה או שישער בעצמו שיוכל להגיע בתפילתו בברכת ש"ת עם הש"ץ בשוה וא"ל לא יתחיל עד מודים, וה"ה אם יכול להגיע למודים או לאחת מהברכות ששוחים בהם כשיגיע שליח צבור למודים יתפלל אך יצמצם שברכת שומע תפילה יאמר עם הש"ץ בשוה. ואם צריך להתחיל כדי לסמוך גאולה לתפלה ונודמן לו שמגיע ש"צ למודים כשהוא באחת הברכות ישחה עמו ואינו אומר אז מודים אבל אם הוא בתחלה או בסופה לא ישחה שאין שוחין בתחלת ברכה או בסופה אלא באבות ובהודאה, ואם אינו מוכרח לו להתחיל מיד לא הותר לו להתחיל התפילה ע"ד שישחה באמצע הברכות. ואם רוצה לצאת להתפלל בעזרה חוץ לבהכ"נ מתפלל וא"צ להמתין. ואיש"ר עדיף מקדושה וקדושה עדיף ממודים וטוב שיתחיל בזה להתפלל עם הש"ץ בשוה ויהיה לו קדושה ומודים. וכ"ש דאיש"ר עדיף ממודים וכן עדיף איש"ר מתפילה בצבור.:

עם מתפלל ביחד עם הש"ץ מה יעשה? אם מתחיל להתפלל עם

ש"צ כשיגיע עם ש"צ לנקדישך יאמר עמו מלה במלה כל הקדושה כמו שהוא אומר וכן יאמר עמו מלה במלה ברכת האל הקדוש ואח"כ יתפלל בפ"ע אם יוכל לסיים קודם שיגיע ש"ץ לסיים שומע תפלה ואם לא יוכל יאמר גם ברכת שומע תפלה עם הש"ץ וגם יכוין כשיגיע ש"צ למודים יגיע גם הוא למודים או להטוב שמך ולך נאה להודות כדי שישחה עם הש"צ במודים, וטוב יותר להתפלל מלה במלה לקיים שחיה ואמנים משימהר להתפלל עד שלא יגיע ש"ץ למודים. ובת"צ לא יאמר עם הש"ץ ענינו ברכה בפני עצמה ואפילו במנחה אלא בש"ת כיהי. אבל לכתחלה לא יתחיל עד אחר שאמר קדושה והאל הקדוש אלא שאם הוצרך להתחיל מכח שהשעה עוברת כדי לסמוך גאולה לתפלה דינא הכי וי"א דאפילו לכתחלה מותר להתחיל עם הש"ץ בשוה ועכ"פ בשחרית כודאי יש להקל בזה כדי שלא יצטרך להמתין כ"כ בשירה חדשה ואפילו במנחה יש להקל בזה ע"י צורך קצת.:

מתי מותר להתפלל הבינו? בשעת הדחק מתפלל אחר ג' ראשונות

האם נכון מה שנוהגים המון להתפלל שמו"ע ביחד עם חזרת הש"ץ?
Sponsored By: DollarPhone
הביתא דיומא
כל הזכויות שמורות
לייבוש שלחן ערוך אר"ו
ע"ש משנה ברורה

ומי כמוך צריכים לזקוף כשמגיעים לסוף הברכה ואע"ג דבאבות כורע בסוף הברכה מ"מ צריך לזקוף מעט בסוף זכרנו. ובזכרנו צריך לזקוף קודם שיאמר איזה תיבות הסמוכות לברוך אתה כדי שיוכל אח"כ לשחות כשיאמר ברוך אתה אבל בזקיפה דמי כמוך אין צריך לזקוף עד שיאמר ברוך אתה וכן בשאר ברכות שאין בה שחיה בסופן. וכן הנוהגים להתפלל כל התפלה ברה"ה ויה"כ בכריעה צריכים לזקוף בסוף כל ברכה ובתחלת כל ברכה. הכורע בכול קומה לפניך תשתחוה או בולך לבדך אנחנו מודים או בהודאה דהלל וברכת המזון הרי זה מגונה ואין לשחות בוליושלים או בבונה ירושלים וי"א דאפשר שישחה מעט. וכ"ז בי"ח אבל שלא בי"ח יכול לכרוע ולהשתחות כרצונו. ובואנחנו כורעים ומשתחוים שעל עצמו אומר יכול הוא לכרוע. כשאומר ברוך יכרע בכרכיו וכשאומר אתה ישחה עד שיתפקקו החוליות וכשאומר מודים יכרע ראשו וגופו כאגמון בבת אחת ויעמוד כך בשחיה עד ד' ואז יזקוף.:

אימתי מתחילין להזכיר גשם וטל? מתחילין לומר בברכה שניה משיב הרוח ומוריד הגשם בתפלת מוסף של י"ט האחרון של חג ואין פוסקין עד תפלת מוסף של י"ט הראשון של פסח. ואם טעה והזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם במעריב של שמ"ע או בשחרית אינו חוזר. ולנוסח אשכנז שאין מזכירין מוריד הטל בקיץ נוהגין שלא להפסיק מלהזכיר גשם עד תפלת המנחה ששמעו כבר מש"ץ שפסק בתפלת מוסף אבל בתפלת מוסף כל הקהל וגם הש"ץ מזכירין הגשם בתפילת לחש. ואם טעה במעריב של פסח או בשחרית ומוסף ולא הזכיר משיב הרוח ומורה"ג לכו"ע אין חוזר.:

האם מזכירין גם בתפלת הלחש במוסף? אסור להזכיר הגשם עד שיכריז הש"ץ והש"ץ ג"כ לא יזכיר רק כשמתפלל בקול רם אבל לא בתפלת הלחש ומ"מ בדיעבד אם אמר אחד בקול רם בתוך תפלתו מוריד הגשם אף שאסור לעשות כן שהרי לא שמע מן הש"ץ מ"מ מותרים השומעים להזכיר בתפלתם ואם לא זכרו גשם בתפלה זו א"צ לחזור. ונוהגין שקודם שמתחילין מוסף מכריז השמש משיב הרוח ומוריד הגשם. ואם הוא חולה או אנוס לא יקדים תפלתו לתפלת הצבור לפי שאסור להזכיר עד שיאמר ש"צ אבל אם יודע שהכריז ש"צ אעפ"י שהוא לא שמע מזכיר. ואפילו אם הוא מתפלל בביתו אסור להזכיר קודם שמתפלל הצבור ולכן בני הישובים כשמתפללין בלא מגיץ ימתינו כשמיני עצרת מלהתפלל מוסף עד סמוך לסוף שש שעות ואז יתפללו מוסף ויאמרו משיב הרוח.:

מה מזכירין בימות החמה? אם אמר משיב הרוח בימות החמה או לא אמרו בימות הגשמים אין מחזירין אותו ומ"מ לכתחילה נוהגין בכל המקומות לומר משיב הרוח בהזכרה בימות הגשמים, וכן בטל אם הזכירו בימות הגשמים או לא הזכירו בימות החמה אין מחזירין אותו ואפילו עדיין לא סיים הברכה מאחר שאין חיוב כלל להזכיר רוח וטל לעולם. ובני אשכנז לא מזכירין טל לא בימות החמה ולא בימות הגשמים רק אומרים בימות החמה ורב להושיע מכלכל חיים וכו' ורק בשאלה נוהגין לבקש גם על טל ובימות החמה אף בשאלה אין אומרין טל ובדיעבד אם אמר בימות החמה בין בהזכרה ובין בשאלה לכו"ע אין מחזירין אותו. י"א שש"צ פוסק להזכיר בתפלת מוסף י"ט הראשון של פסח אבל הקהל מזכירין ואינן פוסקין עד מנחה ששמעו כבר מש"צ שפסק בתפלת המוסף וכן נוהגין. ואם יחיד איהר תפלתו עד שהתחיל הש"ץ להתפלל מוסף ופסק מלהזכיר גשם שוב לא יאמר משיב הרוח. ויחיד הדר בישוב ימהר אז להתפלל מוסף קודם שמתפללין הקהילות ואם יש לו ספק פן כבר התפללו מוטב שלא לאמר דבזה יצא בדיעבד לכו"ע.:

באיזה דרך אומרין תפלת הדרך? אומר תפלת הדרך אחר שהחזיק בדרך ולא יאמרנה כשעדיין הוא בתוך העיר שדר בה אף שמכין עצמו לצאת לדרך ועיבורה של עיר דהיינו ע' אמה ומעט יותר סמוך לעיר לאחר שכבר כלו כל הבתים הרי הוא בתוך העיר ויש מתירין אפילו בתוך העיר משעה שגמר בלבו והכין עצמו לצאת ולכתחילה יש ליהרר שלא לעשות כן אך בדיעבד יש לסמוך על דבריו. וכ"ז בתחלת יציאתו מביתו אבל כשהוא לן בדרך יוכל לומר תה"ד בבוקר כשמכין עצמו לצאת אפילו כשהוא עדיין בעיר. אין לאומרה אלא אם כן יש לו לילך פרסה אבל פחות מפרסה לא יתום בכרוך ולכתחילה יאמר אותה בפרסה ראשונה, ואם שכח מלאומרה יאמר אותה כל זמן שהוא בדרך ובלבד שלא הגיע תוך פרסה הסמוכה לעיר שרוצה ללון בה ואפילו אם בדעתו ליסע עוד אח"כ כמה פרסאות מעיר זו ומשם ואילך יאמר אותה בלא ברכה. ובמחזק לן באותו מקום שהוא מקום סכנה אז יש לברך תה"ד בכל גונו. ואין חילוק בין הולך בספינה להולך ביבשה וגם הנוסע על מסילת הברזל יש לו לברך תה"ד אפילו אם נוסע רק פרסה ויש לזהר לכתחילה תיכף כשמתחיל לנסוע לברך ברכת תה"ד ובדיעבד יברך עד לבסוף כ"ז שיש לו עדיין פרסה אחת ליסע על המסילה. וכשאהר בא מן הדרך בתוך פרסה מנהג העולם שלא ליתן לו שלום.:

מה מתפללין בכניסתו ויציאתו מביהמ"ד? הנכנס לבית המדרש יתפלל יר"מ ה' א"א שלא אכשל בדבר הלכה וכו' וביציאתו יאמר מודה אני לפניך ה' אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ואין בה חתימה וה"ה העוסק בתורה ביחידות כל היום צריך לומר כן בכל ערב אחר גמר לימודו. ויש לו להתפלל יושב או עומד כמו שיזדמן לו ולא יחזור פניו למזרח ולא למערב ולא יעשה השתחויה. ומי שיושב ללמוד ביחידות ובפרט אם הגיע להוראה צריך להתפלל שלא יטעה בלימוד ובהוראה. וכשהוא לומד בחבורה צריך לבקש ג"כ שלא ישמח בתקלתם ולא ישמחו בתקלתו.:

במה מפסיקין בין גאולה לתפלה? צריך לסמוך גאולה לתפלה ולא יפסיק ביניהם אפי' לקדיש וקדושה ולא בשום פסוק חוץ מה' שפתי תפתח ואפילו בשחיה בעלמא יותר מכדי דיבור יש לזהר לכתחילה ומותר לענות אמן אחר החזן על גאל ישראל ונכון שיכוין לסיים עם הש"ץ בשהו ואז אינו מחוייב לענות אמן. ואפילו בערבית יש ליהרר בזה אבל במוסף ומנחה מותר לומר פסוקים קודם ד' שפתי תפתח אבל לא אח"כ. וי"א הא דצריך לסמוך גאולה לתפלה היינו דוקא בחול או בי"ט אבל בשבת א"צ וטוב להחמיר אם לא במקום שצריך לכך ומותר לענות איש"ר וקדושה וברכו בין גאולה לתפלה דשבת אף בשחרית. החזן כשמתחיל י"ח בקול רם חוזר ואומר ה' שפתי תפתח ופי' גיד וכו' וטוב שיאמרנו בלחש אבל שאר פסוקים א"צ לומר ואם רצה לומר רשאי. והש"ץ אינו רשאי להפסיק לאחר שהתפלל בלחש רק לדבר מצוה אבל לדבר הרשות נראה לא. אם עד שלא קרא ק"ש מצא ציבור מתפללין לא יתפלל עמהם אלא קורא ק"ש ואח"כ יתפלל דמסמך גאולה לתפלה עדיף וכ"ז בשחרית אבל בערבית יתפלל עמהם ואח"כ קורא ק"ש.:

האם נכון לומר פיוטים באמצע התפלה? נוהגים לומר פיוטים וקרובץ בתפלה אבל לא יעבור על ידם זמן ק"ש ותפילה ואין להתענות על ידם עד אחר חצות ואם הוא רואה שהצבור יעברו זמן ק"ש ע"י אריכתם לא ימתין עליהם אלא כיון שמתחיל ש"ץ ביוצר אור הוא יתחיל לעצמו בלחש להתפלל כסדר עד אחר ד' אלהיכם אמת ושם ימתין בשתיקה ולא ידבר אפילו בדברי תורה עד שיגיע ש"ץ לאותו מקום ויתפלל עמו כסדר.:

היכן מותר להשתחוות? הנוהגים לשחות ברה"ה וי"כ כשאומרים זכרנו

בני אשכנז מתי מתחילין להזכיר מוריד הגשם?

הגב
בענינך...

זכות הלימוד

Sponsored By: DollarPhone

ללימוד שלחן ערוך אר"ה
עש משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
ואחד למחיקת גיל רשות
© המחלקה המסלול

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה
מן סימן קי סעיף ז
עד סימן קיד סעיף ד

י"ח בסלו
■ מהזור שיגה אהת ■

1800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהנהלת המפעל

בדיני תפלת הדרך

סימן ק"י שו"ע סעיף ז
אומר אותה אחר שהחזיק בדרך

מ"ב ס"ק ז'
ועיבורה של עיר דהיינו שבעים אמה
ומעט יותר סמוך לעיר לאחר שכבר כלו
כל הבתים הרי הוא כתוך העיר

סימן ק"י שו"ע סעיף ז
אין לאומרה, אלא אם כן יש לו לילך פרסה,
(ולכתחלה יאמר אותה בפרסה ראשונה)

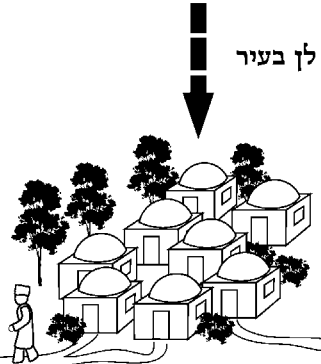

עיבורה
של העיר

מ"ב
ס"ק ז'

מ"ב ס"ק ז'
והט"ז מתיר אפילו בתוך העיר משעה שגמר
בלבו והכין עצמו לצאת...
וכ"ז בתחלת יציאתו מביתו אבל כשהוא לן
בדרך יוכל לומר תפלת הדרך בבוקר כשמכין
עצמו לצאת אפילו כשהוא עדיין בעיר דכבר
החזיק בדרך.

לן בעיר

קודם אתפלל תפלת הדרך
ואח"כ אילך לדרכי

סימן ק"י שו"ע סעיף ז
ואם שכח מלאומרה, יאמר אותה כל זמן שהוא בדרך, ובלבד
שלא הגיע תוך פרסה הסמוכה לעיר שרוצה ללון בה ומשם
ואילך יאמר אותה בלא ברכה.

מ"ב ס"ק ז'
פרסה. - הוא ח' אַלְפִים אמה דמיל הוא אַלְפִים אמה ופרסה הוא ד' מילין:

אלף אמה	אלף אמה	אלף אמה	אלף אמה	אלף אמה	אלף אמה	אלף אמה	אלף אמה
מיל		מיל		מיל		מיל	
פרסה							

Miles	Feet	Meters	שבעים אמה ומעט יותר
0.021	110.25	33.60	שיטת הגר"ח נאה
0.025	132.27	40.32	שיטת החזון איש

Miles	Kilometers	שיעורי פרסה
2.3864	3.840	שיטת הגר"ח נאה
2.8629	4.608	שיטת החזון איש

דיני הזכרת משיב הרוח ומוריד הגשם וטל - סימן קי"ד - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דגשמים בחג הסוכות סימן קללה שא"א לישב בסוכה (מ"ב ב')	לא יתחיל להזכיר מתחלת החג על המים אפילו דבחה נדונים על המים (מ"ב ב')	שיש בה תחיית המתים והגשמים הם חיים לעולם כתחיית המתים (מ"א א')	בברכה שניה (שו"ע א')	מוזכרין משיב הרוח ומוריד הגשם
דגשמים בחג הסוכות סימן קללה שא"א לישב בסוכה (מ"ב ב')	לא יתחיל להזכיר מתחלת החג על המים אפילו דבחה נדונים על המים (מ"ב ב')	דבחה נדונים על המים (מ"ב ב')	בחג סכות יו"ט אחרון של חג (מ"ב ב')	מתחילין לומר משיב הרוח ומוריד הגשם ביום
דבערבית אין כל העם בביהכ"נ ואסור להזכיר קודם שמוכר הש"צ או השמש שא"א בשחרית דאסור להפסיק בין גאולה לתפלה (מ"ב ב')	לא יתחיל להזכיר בערבית או בשחרית - ואם הזכיר אין מחזירין אותו (מ"ב ב')	בזמן שידעו הכל שמתחילין להזכיר ויתחילו להזכיר ביהוד (מ"ב ב')	במוסף (מ"ב ב')	מתחילין לומר משיב הרוח ומוריד הטל ביו"ט אחרון של חג בתפלה
שאינו מוזכרין מוריד הטל בימות החמה, וא"א להכריז שלא יזכר במעריב או בשחרית ומוסף אינו חוזר על רב טובה (מ"ב ג')	לרמ"א אין מפסיקין להזכיר מוריד הגשם עד מנחה ובטעה ולא הזכיר במעריב או בשחרית ומוסף אינו חוזר (מ"ב ג')	שנוהגין לומר בימי הקיץ מוריד הטל ויודעין הכל שמפסיקין ע"י הכרות הטל לפני מוסף (מ"ב ג')	למנהג ספרד במוסף יו"ט ראשון של פסח (שו"ע א')	פוסקין להזכיר מוריד הגשם
שאסור להזכיר גשם עד שיכריז הש"צ (שו"ע ב')	בשלא הכריזו לפני התפילה לא יזכרו אפילו הש"צ בתפלה בלחש (מ"ב ד')	שע"ז יתחילו להזכיר יחד (מ"ב א')	אם הכריזו השמש קודם מוסף אז מוזכרין הציבור במוסף (רמ"א ב')	להזכיר מוריד הגשם קודם שיכריז הש"צ בתפלה מוסף סוכות
דיש פוסקים שסוברים דהכרזה מקרי רק ע"י הש"צ או ע"י ההכרזה קודם התפלה (מ"ב ד')	אינם חייבים להזכיר ואינם חוזרים אם לא הזכירו (מ"ב ד')	דחשוב כהכרזה (מ"ב ד')	מותרין השומעים להזכיר בתפלתם (מ"ב ד')	הכריז אחד בקול רם בתוך תפלתו מוריד הגשם
שלא נקרא הכרזה דיש מקומות שגם בימי הקיץ אומרים משיב הרוח (מ"ב ו')	לא יכריזו רק משיב הרוח (מ"ב ו')	כדי שהציבור יזכרו בתפלתן (רמ"א ב')	יסיים מוריד הגשם (מ"ב ו')	השמש כשמכריז משיב הרוח
שאסור להזכיר קודם שמוכר הציבור - שא"א יצא לכו"ע (שו"ע ב' ט"ז)	לא יקדים תפלתו לתפלת הציבור אפי' מתפלל בביתו - ובספק לא יאמר (מ"ב ח' ט"ז)	דמסתמא הכריזו כבר - דבדאי לא יתאחרו הציבור יותר מזה (מ"ב ח' ט')	ימתין עד שהציבור כבר התחילו להתפלל או עד סמוך לסוף שש שעות (שו"ע ב' מ"ב ח')	להזכיר גשם מוסף שמיני עצרת כשאינו מתפלל עם הציבור
דרוחות אין נעצרין ואמירתו לא מעלה ולא מוריד (מ"ב י"א)	אין מחזירין אותו אם לא אמרו (שו"ע ג')	שמועיל אז לנגב ליחות הארץ שהוא מרובה (מ"ב י"א)	לכתחילה נוהגים בכל המקומות לומר משיב הרוח בהכרזה בימות הגשמים (מ"ב י"א)	להזכיר משיב הרוח בימות הגשמים (ובימות החמה)
שלא חייבו חכמים - דטל לא נעצר ואמירתו לא מעלה ולא מוריד (מ"ב י"א י"ג)	אפילו לא סיים הברכה אין מחזירין אותו אם לא הזכיר - ובני אשכנז אין מוזכרין טל כלל ואם הזכיר אין מחזירין אותו (רמ"א ג' מ"ב י"ב י"ג י"ד)	דדבר המבוקש לעולם שיהיה לברכה (שו"ע הרב ג')	למנהג ספרד נוהגין לכתחילה לומר מוריד הטל בימות החמה (מ"ב י"ג)	להזכיר מוריד הטל בימות החמה ובימות הגשמים
-	בימות החמה אין המנהג לשאול טל - ואם השאיל טל לבד אין מחזירין אותו (מ"ב י"ד)	דיש טל שאינו לברכה (מ"ב י"ד)	בימות הגשמים נוהגים לבקש שיהיה לברכה (מ"ב י"ד)	לשאול טל
-	בדיעבד אם חזר לרב להושיע לא מהדרינן לוי' (מ"ב י"ט)	דגשמים קשה לעולם בימות החמה (מ"ב י"ח)	למחבר מתפלת מוסף א' פסח ולרמ"א מתפלת מנחה ולכו"ע הש"צ במוסף חוזר לראש הברכה (מ"ב י"ז)	אמר מוריד הגשם בימות החמה להחזירו לראש הברכה כשזכר באמצע הברכה
כדי שלא תהיה הברכה לבטלה ואז חשוב כעדיין עומד באמצע הברכה (מ"ב כ')	לשע"ת ולח"א לא יחזור אם נזכר אחר השם רק יסיים למדני חקיק ויחזור לאתה גבור (מ"ב כ')	דחשוב שסיים הברכה (מ"ב כ')	לפרק"ג כשסיים ברוך אתה ה' - אפילו במקום שצריכים גשם בימות החמה (שו"ע ד' מ"ב כ')	אמר מוריד הגשם בימות החמה להחזירו לראש התפלה כשסיים הברכה
-	אין צריך לחזור לומר הפסוק ה' שפתי תפתח (מ"ב כ"א)	דג' ברכות ראשונות חשובות כחודא שמסדר שבחו של מקום קודם שאלת צרכיו וג' אחרונות כמקבל פרס מרבו (מ"ב כ"א ל')	חוזר לראש התפלה ובג' אחרונות לראש ג' אחרונות (שו"ע ד' מ"ב ל')	טעה באחד מג' ברכות ראשונות או בג' אחרונות דבכר המעכב התפלה
כיון דצריך לו (מ"ב כ"ד)	אם שאל בברכת השנים מטר אין מחזירין אותו (מ"ב כ"ד)	דהכרזה שבה ואין צריך להזכיר שבה דבר שהוא קללה בשאר מקומות (מ"ב כ"ד)	באתה גבור אם הזכיר מוריד הגשם (שו"ע ד')	להחזירו אם הזכיר גשם (מטר) בימות החמה במקום הצריכות מטר
דמ"מ שבח להקב"ה בהזכרתו (מ"ב כ"ז)	אם הזכיר טל (שו"ע ה')	-	אפילו אמר משיב הרוח ולא הזכיר עכ"פ טל (שו"ע ה' מ"ב כ"ז)	להחזירו אם לא הזכיר מוריד הגשם בימות הגשמים בברכת אתה גבור

הטבלאות אלו הם בפיורש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בבני המשנה ברורה,

לומד נכבד! - הגנו זה להבדיל שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

הרוח ומוריד הגשם שמזכירין בימות הגשמים וכן אם אמר בשמע"צ צ' פעמים אתה גבור עד מוריד הגשם ועד בכלל משם ואילך אם אינו זוכר אם הזכיר גשם או טל אינו צריך לחזור. ויתחיל מן מחיה מתים אתה ולא מן אתה גבור שלא יאמר השם לבטלה. וכן לענין שאלה אם אמר צ' פעמים ברכת השנים עד אחר תיבת ותן ברכה בימות החמה או עד אחר תיבת ותן טל ומטר בימות הגשמים די ולא יתחיל מתחלת ברכך עלינו רק מואת כל מיני תבואתה וכו'. וי"א דצריך לאומרו מאה פעמים אחד אמנם בדיעבד מי שאמר רק תשעים פעמים אין צריך לחזור ולהתפלל. אם הרגיל עצמו מ"ה פעמים שהם כנגד ט"ו יום משעברו אח"כ ט"ו ימים חזקה שאמר כהוגן. ויש חולקין על כ"ז דלא מהני להרגיל א"ע מקודם ונכון לחוש לכתחלה שלא לעשות כן.:

דיני שאר הברכות. יש אומרים שצריך לומר בברכת אתה חונן חנונו מאתך וכו' ולא וחננו וי"א שצריך לומר וחננו. ברכת רפאינו לא יאמר רפאנו ד' אלהינו ונרפא. צריך לומר תולי בעיני הלמ"ד. ואומרו בלשון רבים אע"ג דהכתוב ליחיד אין מכניין אותו לרבים וה"ה שאר שינוי כגון מן מדבר בעדו למדבר בנוכח ה"מ בזמן שמתכוין לקרות אבל כשאומר אותו דרך תפלה ובקשה מותר. מ"מ אם אומר מזמור שלם אסור לשנות מלשון יחיד לרבים או להיפך אפילו אם אמרו דרך תפילה. ויכול להתפלל על חולים ברפאנו ויאמר רפא נא פכ"פ רפואה שלמה בתוך שאר חול ישראל וה"מ שלא בפניו אבל בפניו א"צ להזכיר שמו.:

מאימתי מתחילין לומר ותן טל ומטר? ברכת השנים צריך לומר בה בימות הגשמים ותן טל ומטר ומתחילין לשאול מטר בחו"ל בתפלת ערבית של יום ס' אחר תקופת תשרי ויום התקופה הוא בכלל אפילו אם התקופה נופלת בחצי יום או אח"כ רק שיהא קצת קודם הלילה ואז יכריז השמש לאחר הקדיש קודם התפלה טל ומטר ואף שלא הכריז יאמר. ובאר"י מתחילין לשאול מליל ז' במרחשון ובדיעבד אם לא שאל מחזירין אותו ושואלין עד תפלת המנחה של ערב יום טוב הראשון של פסח ומשם ואילך פוסקין מלשאל ואין חילוק בפסיקה בין א"י לחו"ל. בן א"י בחו"ל או להיפך אם דעתו בתוך שנה לחזור שואל כמקומו ואם דעתו אחר שנה שואל כמקום שהוא שם אע"פ שיש לו אשה ובנים בכיתו וי"א דכל אחד ישאל כבני העיר הנמצא בה. ואומרים ושבענו מטובך ובסידור האר"י כתוב מטובה.:

כשצריכין למטר בימות החמה היכן מזכירין אותו? יחידים הצריכים למטר בימות החמה אין שואלין אותו בברכת השנים אלא בשומע תפלה וכ"ש שיש לנו לשאול מטר בש"ת אחר ז' מרחשוון או בין פסח לעצרת במקומות הצריכין לכך. ואפי' עיר גדולה כיחידים דמו ואין מזכירין רק בש"ת. ומיהו אם בארץ אחת כולה הצריכים מטר בימות החמה טעה בה יחיד ושאל מטר בברכת השנים אם רוצה חזור ומתפלל בתורת נדבה בלא שאלה בברכת השנים אבל אינו מחויב לחזור כלל ואם נזכר קודם שסיים לא שייך לומר שיחזור לברכת השנים ויתפלל בנדבה אלא יסיים מתחלה כל תפלתו ואח"כ יחזור ויתפלל בתורת נדבה. והא דצבור מותר להתפלל בש"ת היינו כשמתפללין בלחש אבל לא יאמר אותו הש"ץ בקול רם אפילו בש"ת ומנהגנו כהיום שאומר הש"ץ בש"ת אבל אינו אומר ותן טל ומטר לחוד כ"א בפסוקים ושאר לשונות. ובשבת ור"ח ויו"ט מזכירין י"ג מדות ואומרים מזמורי תהלים של מטר.

אם טעה בשאלה מה דינו? אם שאל מטר בימות החמה מחזירין אותו בין ששאל טל או לא. ואם עקר רגליו חזר לראש התפלה ואם לא עקר רגליו חזר לתחלת ברכת השנים ואפילו אם נזכר קודם שסיים הברכה יחזור ג"כ לתחלת ברכת השנים. ואם שאל מטר אחר החג אף קודם ס' יום דתקופה במדינת הצריכות למטר בתחלת החורף צריך לחזור ולהתפלל רק בתורת נדבה. אם לא שאל מטר בימות הגשמים מחזירין אותו אע"פ ששאל טל. ואם נזכר קודם שהתחיל תקע בשופר ואמרו שם ויותר טוב שיאמר בש"ת ואם נזכר קודם שסיים ברכת השנים יאמר במקום שנזכר אך אם נזכר אחר כשנים הטובות יחזור ויאמר וברך שנתנו כשנים הטובות כדי שיהיה מעין חתימה סמוך לחתימה וטוב יותר שיתחיל ותן טל ומטר ויגמור כסדר.:

הזכיר גשם בימות החמה מה דינו? אם אמר מוריד הגשם בימות החמה אפילו ביום ראשון שפסק בו דהיינו במנחה של יו"ט א' של פסח ולהש"ץ אפילו במוסף בעת חזרת הש"ץ מחזירין אותו וחזור לראש הברכה ובדיעבד אם לא חזר לראש הברכה אלא לרב להושיע וסיים ברכתו לא מהדרין ליה ואם סיים הברכה דהיינו לאחר שאמר בא"י חזר לראש התפלה וא"צ לחזור ולומר פסוק ד' שפתי תפתח וי"א דדוקא אם סיים לגמרי אבל אם נזכר לאחר השם יסיים למדני הוקיך וחזר לאתה גבור. אפילו במקום שצריכים גשם בימות החמה ואפילו אם היה כל אותה המדינה מתפללין ומתענים על הגשמים אם הזכיר גשם במקום טל וכן אם הזכיר גשם וטל מחזירין אותו נמי.:

הזכיר טל בימות הגשם מה דינו? בימות הגשמים אפילו בתפילה ראשונה במוסף של שמיני עצרת לדידן דנהגין להכריז קודם מוסף אם לא אמר מוריד הגשם אפילו אם אמר משיב הרוח מחזירין אותו והני מילי שלא הזכיר טל אבל אם הזכיר טל אין מחזירין אותו אפי' אם אמר רק מוריד הטל לכך. בד"א שמחזירין אותו כשסיים כל הברכה והתחיל ברכה שאחריה אפי' תיבת אתה לבד וה"ה אם התחיל לומר נקדש ואז חזר לראש התפלה אבל אם נזכר קודם שסיים הברכה יאמר במקום שנזכר. ואם נזכר לאחר שאמר ונאמן אתה להחיות מתים צריך לחזור ולומר ונאמן אתה להחיות מתים. ואפילו אם סיים הברכה ונזכר קודם שהתחיל אתה קדוש וכן אם נזכר לאחר שאמר השם יסיים מחיה המתים וא"צ לחזור אלא אומר משיב הרוח ומוריד הגשם בלא חתימה ונכון לכתחלה שיאמר מיד לכל ימתין לאחר כ"ד ושוב אומר אתה קדוש.:

בשאר הזכרות אם נזכר לאחר שאמר השם מה דינו? אם שכח יעלה ויבא בר"ח שחריית ומנחה ונזכר לאחר שסיים ברכת המחזיר שאומר שם במקומו ומתחיל מודים אע"פ שנקרא סיום לענין דברים שאין מחזירין אותו כגון הברלה בחונן הדעת ויעלה ויבא בערבית ר"ח ועל הנסים בתנוכה ופורים וכל כה"ג שאין לאמרום כשסיים הברכה אע"פ שלא התחיל בברכה שלאחריה וסיום ברכה נקרא תיכף כשאמר השם של הברכה ויש חולקין דאף בדברים שמחזירין אותו תיכף משסיים הברכה כמו שהתחיל ברכה אחרת דמיא, ולמעשה אם נזכר אחר שאמר השם לא יגמור מחיה המתים אלא יסיים למדני חוקיך וחזרו למשיב הרוח וכה"ג בכל דברים שמחזירין אותו. שלשה ברכות הראשונות וג' האחרונות חשובות כאחת ובכל מקום שטעה בהם חזר לראש בין שהוא יחיד בין שהוא ציבור. ודוקא אם טעה בחתימתן שחתם בברכה זו בענין ברכה אחרת או שחתם בעשיית האל הקדוש ולא נזכר עד לאחר כדי דיבור שא"א לו שוב לתקן טעותו וכדומה אבל אם טעה באמצע אין מעכב.:

נסתפק אם אמר כהוגן מה דינו? בימות החמה אם נסתפק אם הזכיר מוריד הגשם אם לא עד ל' יום בחזקת שהזכיר הגשם וצריך לחזור. וה"ה לדידן דאין מזכירין טל בימות החמה אם נסתפק לו אם אמר מוריד הגשם בימות הגשמים כל ל' יום היינו לאחר צ' תפילות חזר לאחר ל' יום אינו חזר. ולענין שאלה דאין בל' יום צ' תפילות מפני תפילת שבת ויו"ט צריך לחזור מספיקא אפילו אחר ל' יום עד שיושלם צ' תפילות וי"א דהעיקר תלוי רק בל' יום בין להקל בין להחמיר ולמעשה יש להקל כשניהם. אם שגג או פשע באיזה יום או יומים מאלו הל' יום ולא התפלל כלל מ"מ לא הורע חזקתו עי"ז ואין צריך להשלים כנגד זה יום אחר וכ"ש אם שאל בשומע תפילה וכדומה דעולה לו והרבה מפסקים בדין זה. ואם ברור לו שהיה בדעתו ליכור מעין המאורע בתוך התפלה ולאחר זמן מופלג נפל ספק בלבו אם זכר בתפלה או לא אין צריך לחזור ואם נתעורר הספק מיד אחר התפלה יש לחזור.:

האם מהני לומר ההזכרה מקודם צ' פעמים? אם ביום ראשון של פסח אומר ברכת אתה גבור עד מוריד הטל ועד בכלל צ' פעמים כנגד ל' יום שאומר אותו ג' פעמים בכל יום וכן לבני אשכנז אם אמר עד מכלכל חיים ועד בכלל בלא משיב

האם נכון מה שעושים להמון שאומרים צ' פעמים פתם ותן טל ומטר וכדומה כדי שלא יצריכו לחזור ולהתפלל?
הגב בענינך...
הבנת דיומא
כל הזכויות שמורות
ללימוד שלחן ערוך אורח חיים
ע"ש משנה ברורה

דפי ציונים וטיבלאות

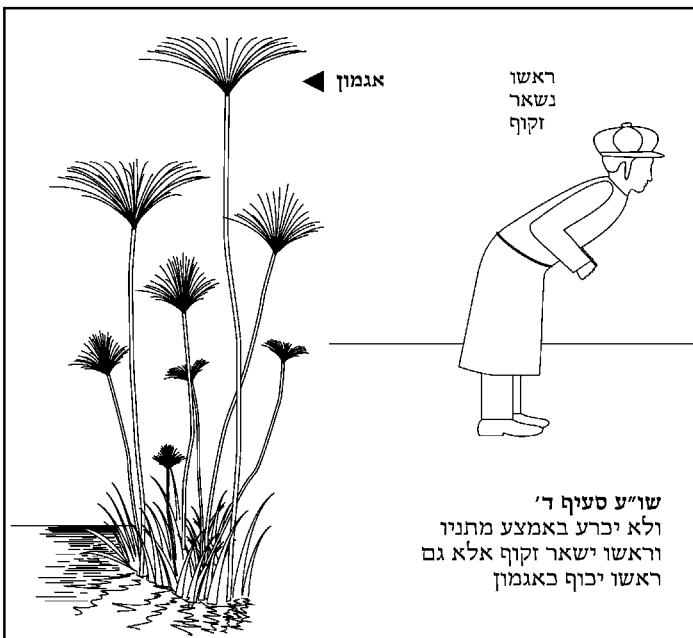
משנה ברורה
מן סימן קיד סעיף ד
עד סימן קיח סעיף א

י"ט בסלו
■ מזהזר שיגה אהת ■

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגלות המפעל

שו"ע סעיף ד'
ולא יכרע באמצע מתניו
וראשו ישאר זקוף אלא גם
ראשו יכוף כאגמון

סימן קי"ג - שו"ע סעיף ד'
המתפלל צריך שיכרע עד
שיתפקו כל חוליות שבשרה.

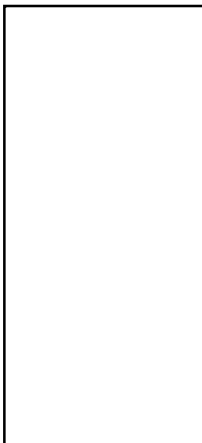
מ"ב ס"ק ו'
פקק הוא לשון קשר ור"ל
שמחמת הכריעה בולטים
הקשרים של החוליות

שו"ע סעיף ו'
כשהוא כורע
יכרע במהירות
בפעם אחת
וכשהוא זוקף
זוקף בנחת,
ראשו תחילה
ואח"כ גופו,
שלא תהא עליו
כמשאוי.

שו"ע סעיף ה'
ולא ישחה כל כך עד שיהיה פיו כנגד חגור
של מכנסים

מ"ב ס"ק י"ב
כשאומר ברוך
יכרע ברכיו
וכשאומר אתה
ישחה עד
שיתפקו
החוליות

דיני הזכרת משיב הרוח ומוריד הגשם וטל - סימן קי"ד - ח"ב

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה
להזכירו כשאמר בימות הגשמים טל במקום גשם או מטר	בברכת מברך השנים (מ"ב כ"ז)	דבשאלה צריך לשאול על דבר הנעצר (מ"ב כ"ז)	בברכת אתה גבור (ש"ע ה')
להזכירו כשלא אמר מוריד הגשם בימות הגשמים אחר שסיים מחזה המתים	אם התחיל ברכה שאחריה ו"א אפילו לא התחיל (ש"ע ו' מ"ב ל"ב)	שע"י התחלת ברכה שלאחריה נגמר אותה ברכה ולי"א משסיים הברכה כמו שהתחיל ברכה אחרת (מ"ב ל"ב)	כשלא התחיל אתה קדוש אפילו תיבת אתה לבד - ואז נכון לאמרו (ש"ע ו' מ"ב ל"ב)
לא הזכיר מוריד הגשם וזכר קודם הברכה ברוך אתה	יאמרו במקום שזכר (ש"ע ו')	שלא קבעו חכמים מקום בתוך הברכה (מ"ב כ"ט)	לא יסמוך מוריד הגשם לברוך אתה (מ"ב כ"ט)
לומר דבר אחר שסיים הברכה קודם שהתחיל הברכה אחרת דבר שצריך לומר תוך הברכה	למחבר דבר שצריך לחזור בשבילו כגון מוריד הגשם או יעלה ויבא ר"ח שחרית (ש"ע ו')	דלענין דברים שמחזירין לא חשוב סיום הברכה עד שמתחיל הברכה שלאחריה (מ"ב ל"ב)	דברים שאין מחזירין בשבילו וי"א אף בדברים שמחזירין בשבילו (מ"ב ל"ב)
לא הזכיר מוריד הגשם בימות הגשמים וזכר קודם שסיים מחזה המתים אחר ברוך אתה	לדעת הש"ע יסיים מחז' המתים ויאמר תיכף משיב הרוח ומוריד הגשם (מ"ב ל' שע"צ כ"א)	שעד שלא התחיל אתה קדוש עדיין לא סיים הברכה ויכול לומר משיב הרוח ומוריד הגשם	לדעת המ"ב לא יגמור מחז' המתים רק יסיים למדני חקיך שיהיה חשוב בקורא פסוק לבד (מ"ב ל"ב)
טעה בתפלה להזכירו (לראש)	כשטעה בחתימתו בענין אחרת או אמר הקל הקדוש בעשרת ימי תשובה - ולא נזכר תכ"ד (מ"ב ל"ד)	דחשוב משנה ממטבע שטבעו חכמים - דתכ"ד אפשר לתקן טעותו (מ"ב ל"ד ס' ס"ה מ"ב א')	טעה באמצע הברכה אינו חוזר (מ"ב ל"ד)
נסתפק לו אם הזכיר מוריד הגשם בימות החמה	עד ל' יום צריך לחזור (ש"ע ח')	דבהזקת שהזכיר שרגיל להזכיר עד עתה (ש"ע ח')	אחר ל' יום אין צריך לחזור (ש"ע ח')
נסתפק לו אם הזכיר מוריד הגשם בימות הגשמים	לרמ"א עד ל' יום צריך לחזור (רמ"א ח')	שס"ל דאין מזכירין טל בימות החמה א"כ בהזקת שלא הזכיר כלל (רמ"א ח')	אחר ל' יום ולמחבר אפילו תוך ל' יום (מ"ב ל"ה)
האמירת אתה גבור ומוריד הטל א' פעמים אחר ביום א' דפסח	יתחיל מן מחז' מתים אתה לבני ספרד עד מוריד הטל ובכלל ולרמ"א עד מכלכל חיים ובכלל (מ"ב ל"ט)	כדי שירגיל בלשונו לומר כהלכה (מ"ב מ')	שלא יאמר השם לבטלה - שלא יבא לשנות אח"כ מפני הרגל התפילה (מ"ב ל"ט)
האמירת ותן ברכה או ותן טל ומטר צ' פעמים כנ"ל	יאמר עד ותן ברכה ובכלל או עד ותן טל ומטר ובכלל (מ"ב מ')	כדי שירגיל בלשונו לומר כהלכה (מ"ב מ')	שלא יאמר השם לבטלה - שלא יבא לשנות אח"כ מפני הרגל התפילה (מ"ב ל"ט)
האמירת הרבה פעמים כדי שיהיה רגיל בלשונו ולא יצטרך לחזור כשנסתפק לו	לחת"ס לכתחילה יאמר מאה פעמים ואחד ולמחבר צ' פעמים וכמ"כ אחר ט"ו ימים הרגיל עצמו מ"ה פעמים (מ"ב מ"א מ"ב)	קל וחומר אם הרגיל בלשונו כשאומר מפורזין קל וחומר ברצופין (מ"ב מ"ב)	אין צריך להחזיר אם אמר תשעים פעמים (מ"ב מ"א)
כשברור בדעתו לזכור מעין המאורע בדבר שצריך לחזור בשבילו ואח"כ נסתפק לו	אם נתעורר הספק מיד אחר התפלה יש לחזור (מ"ב ל"ח)	דחשוב ספק	אם נתעורר לו הספק לאחר זמן מופלג אין צריך לחזור (מ"ב ל"ח)
ליחשב המניין צ' פעמים כמנין ל' יום	י"א כמנין התפלות דבהזכרה להחמיר ולשאלה לקולא (מ"ב ל"ז)	דס"ל לצ' פעמים פירושו כהתפלות מל' יום (מ"ב ל"ז)	המ"ב מקיל שלא יחזור אחר ל' יום או צ' פעמים לקולא (מ"ב ל"ז)
אם שגג או פשע מהל' ימים אם חשוב הורגל לשונו	י"א שצריך להשלים תפלה נגד תפלה שחטר (מ"ב ל"ז)	להשלים החשבון (מ"ב ל"ז)	לט"ז אין צריך להשלים כ"ש אם שילם באותו תפלה בשומע תפלה (מ"ב ל"ז)
הורגל צ' פעמים לא לומר מוריד הטל שיחשב הורגל בלשונו	לרמ"א חשוב (רמ"א ט')	כיון דהרגיל עצמו עד מכלכל חיים ובכלל (רמ"א ט')	יש חולקין על הרמ"א (מ"ב מ"ג)

הטבלאות אלו הם פירושו לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריך לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו זה להבדיל שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיאיל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

לדבוקן ביחד ולהדליקן אפילו להדביק שנים ביחד אסור ואפי' בנרות של שבת וי"ט יזהרו שלא לעשות כן.

באיזה גובה מעמידין המנורה? מניחו למעלה מג' טפחים ובדיעבד יצא אף למטה ומצוה להניחו למטה מי' טפחים ואם הניחו למעלה מי"ט יצא אבל אם מניחו למעלה מכ' אמה לא יצא וצריך לחזור ולברך בין אם מדליק מבחוץ ובין אם מדליק בבית. ואפי' לקחה כך דלוק והניחה למטה מכ' לא יצא אבל אם הדליקה למטה מכ' ונטלה משם והניחה במקום אחר תוך כ' יוצא. ואם דר בעליה מניחה בחלון שהוא לצד ר"ה אפילו אם החלון גבוה יותר מי"ט מקרקעית העליה. ואם יש לו שתי חלונות אחד למעלה מי"ט ואחד למטה מי"ט יניחנה בחלון שהיא למטה מי"ט. ובנרות בהכ"נ המנהג שהמנורה במקום גבוה..

באיזה מקום מעמידין המנורה? מצוה להניחו בטפח הסמוך לפתח משמאל בין על פתח הבית או על פתח החצר ובדיעבד אם הניח נר חנוכה מימין יצא. ואם אין מזוזה בפתח מניחו מימין ואם הניחו בדלת עצמו יניחנו מחציו של כניסה לצד שמאל ויכול להניח בכל שטח אותו החצוי ולמעשה ראוי להחמיר להניח הנרות בצד השמאל בקצה האחרון סמוך לכותל. ואף במדליק בפנים המנהג להדליק בטפח הסמוך לפתח ומ"מ אם יש לו חלון הסמוך לר"ה נכון יותר שיניחנו שם אם לא במקום דשכיחה הזיקא עי"ז. ובכה"כ מניחו בכותל דרום או על השולחן שעומד אצל כותל דרום ומסדרן ממזרח למערב והמדליק עומד אחריו לדרום ופניו לצפון ומתחיל מימינו שהוא הנר הסמוך לארון הקודש ושוב מוסיף והולך ומתחיל מהשמאלי ופונה לימינו ויש מקומות שנהגו לסדר הנרות מצפון לדרום ואין למחות בם.

מי מברך בביהכ"נ? מברכין בבית הכנסת ואין אדם יוצא בנרות של בהכ"נ וצריך לחזור ולהדליק בביתו ואפילו הש"ץ שברך בביהכ"נ צריך לחזור ולהדליק בביתו ומ"מ לא יחזיר לומר בביתו ברכת שהחיינו אם לא שמדליק להוציא אשתו וב"ב. אם אבל מתפלל בערב חנוכה מדליק אדם אחר הנרות משום שהחיינו אבל שאר ערבית דחנוכה דאין מברכין שהחיינו יכול האבל להדליק נר חנוכה וביתו יכול לברך שהחיינו. ומתפלל האבל בחנוכה מנחה ומעריב. ובט"ו באב ושבת ול"ג בעומר דלית הלל האבל מתפלל שחרית ג"כ. ובחזו"מ אין להאבל להתפלל מנחה ומעריב. ונהגין להדליק בבהכ"נ בין מנחה למעריב ואף בערב שבת אכן אם העולם מתאחרין לבוא וטרם שיבוא מנין לביהכ"נ יתקדש היום לא ימתין כלל אלא יברך וידליק מיד אפילו קודם מנחה ואם רוצים למהר להתפלל לאחר שברך הש"ץ והדליק אחד מהן יוכל השמש להדליק הנשארים והש"ץ יתפלל. וה"ה בביתו כשמזדמן לו איזה דבר נחוץ לאחר שהדליק אחד מהן יוכל אחר להשלים בשבילו את שאר הנרות. ודוקא באופן זה אבל בלא"ה טוב יותר שיגמור בעצמו המצוה שהתחיל בה..

מה אסור לעשות בחנוכה? בכ"ה בכסליו מתחילין שמונת ימי חנוכה ואסורים בהספד ותענית אבל מותרין בעשיית מלאכה ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות והוא כחצי שעה ויש מי שאומר שאין להקל להם ויש מקומות שגם האנשים מחמירים בזה ובמקום שנהגו אסור מלעשות מלאכה כל היום יש למחות בידם. ונהגין העניים לסבב בחנוכה על הפתחים. אין מספידין בהם אלא לחכם בפניו. ואין מתענין יום שמת בו אב או אם ואם עבר והתענה צריך למיתב תענית לתעניתיה אחר חנוכה. א"א צדוק הדין ביום שא"א בו תחנון אבל לפנייהם ולאחרייהם אין להחמיר ואף אם נחמיר בהספד לפנייהם וממילא גם צדוק הדין אין לומר עכ"פ לאחרייהם בודאי אין להחמיר. אבלות לכו"ע נוהג בחנוכה. אונן פטור מנר חנוכה ואשתו תדליק ואם אין אשתו עמו והוא יחידי בבית ידליק הנרות לפרסומי ניסא ובלא ברכה. חרש שאינו שומע והוא מדבר חייב בנר חנוכה..

כמה נרות מדליקין? בלילה הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבליל האחרון יהיו שמונה והמנהג דכל אחד מבני הבית מדליק ומוסיף והולך נר א' בכל לילה ואם אין ידם משגת כ"כ ידליקו נר אחד בכל לילה לבד מאשתו, ויזהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין. ואם אין ידו משגת רק לנר אחד בכל לילה לו ולביתו יצא. ואם יש לו ט' נרות ידליק בליל שני שתי נרות ואם יש לו י' נרות אעפ"כ לא ידליק רק בליל ב' ב' ובליל ג' לא ידליק שתים רק אחת. ומי שאין לו שמן הרבה יתן באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם שאם יעשה לכולם בשוה לא ידליק אפילו אחד כשיעור. ואם יש לו שמן בצמצום על כל השמנה ימים ולחבירו אין לו כלום מוטב שידליק בכל לילה אחד ויתן גם לחבירו ודוקא כשחבירו אינו מב"ב או שאינו סמוך על שולחנו אבל אם הוא מב"ב מוטב שיהיה הוא מהמהדרין. ואם השמן הוא ביוקר מוטב להדליק בנרות שעה ולהיות מוסיף והולך ממה שידליק בשמן זית נר א' בכל לילה לבד..

נר עם ב' פיות מה דינו? נר שיש לו שתי פיות עולה לו כשביל שנים. ולדידן דמוסיפין בכל לילה נר אחד לכל אחד מן הבית וצריך כ"א להדליק נרותיו במקום מיוחד לא ידליקו שני אנשים בנר אחד ואפילו בלילה הראשונה יש ליזהר בזה. ודוקא נר אחד שיש לו רק שני פיות אבל במנורת שלנו שיש להן ח' פיות מותר להדליק שני בני אדם זה בקצה זה וזה בקצה זה..

האין יעמיד הנרות? מילא קערה שמן והקיפה פתילות אם כפה עליה כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד ודוקא כשכפה ואח"כ הדליק אבל אם הדליק ואח"כ כפה צריך לכבות ולכסות בכלי ולחזור ולהדליק, לא כפה עליה כלי אפי' לנר אחד אינו עולה. וכן יש ליזהר להעמיד הנרות בשורה בשוה ולא בעגול ואפי' לעשות אחד נכנס ואחד יוצא ג"כ אינו כדאי. ואם יש הפסק מחיצה בין נר לנר וכרחב אצבע ביניהן מותר ואפילו לא כפה עליה כלי. וה"ה כשמדבקינן נרות שעה בכותל יראה שיהיו מרווח אחד מחבירו עכ"פ כשיעור אצבע. ויזהרו כשעושים נרות אפי' בשעה שאין

דלת שאינו מחויב במזוזה באיזה צד ידליק?

הגב בענינו...

ללימוד שלחן ערוך ארוך עש משנה ברורה

כל הזכויות שמורות וחסד למתקם גיל רות © המחלת הסמל

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

דפי ציונים וטיבלאות

משנה ברורה
מן סימן תרע סעיף א
עד סימן תרע"א סעיף ח

כ' בסלו
#1 ■ מחזור שינה אחת ■

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

מ"ב ס"ק י"ב
אבל במנורת שלנו
שיש להן ח' פיות מותר
להדליק שני בני אדם זה
בקצה זה וזה בקצה זה
שהרי רואין
שהדליקו שנים

סימן תרע"א - שו"ע סעיף ג
נר שיש לו שתי פיות עולה לו בשביל שנים
מ"ב ס"ק י"א
דאע"פ שמבכנים אינן מובדלין הפחילות
כלל זה מזה מ"מ כיון שבמקום הנחתן בפה
מינכר שהם שנים נחשבות כשתים

מ"ב ס"ק ט"ז
ואם יש הפסק מחיצה בין נר לנר
וכרחב אצבע ביניהן מותר ואפילו לא
כפה עליה כלי

שו"ע סעיף ד
מילא קערה שמן והקיפה פתילות, אם כפה עליה
כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד; לא כפה
עליה כלי, אפי' לנר אחד אינו עולה לפי שהוא כמדורה

שו"ע סעיף ד
ויזהרו כשעושים נרות, אפי'
בשעה שאין לדרבן ביחד
ולהדליקן, דהוי כמדורה
מ"ב ס"ק י"ח
והי"ה כשמדבקין נרות שעה
בכתל יראה שיהיו מרוח אחד
מחברו עכ"פ כשעור אצבע.

שו"ע סעיף ד
ומותר להדליק בפמותות שקורין
לאמפ"א מאחר שכל נר מובדל
הרבה מחבירו
מ"ב ס"ק י"ז
בפמותות. של נחושת העשוין
קנים קנים יוצאין סביבות בעיגול
שהקנים חלולין ומחיצת כל קנה
מפסיק בינו לבין חבירו

שו"ע סעיף ד
ולכן יש לזהר להעמיד הנרות בשורה
בשורה ולא בעגול דהוי כמדורה
מ"ב ס"ק ט"ו
היינו שלעשות אחד נכנס ואחד
יוצא ג"כ אינו כדאי שלא יבוא
לעשות בעיגול

שו"ע סעיף ז'
ואם הניחו בדלת עצמו יניחנו מחציו של כניסה לצד שמאל.
מ"ב ס"ק ל"ו
היינו מקום הדלת שנכנס משם לתוך הבית יחלקנו
לשנים ובחצי הנוטה לצד שמאל [שהוא נגד המזוזה
שהמזוזה בימין] שם יניחנו ומשמע מזה דיכול
להניח בכל שטח אותו החצי ועיין בט"ז שדעתו
דלמעשה ראוי להחמיר להניח הנרות בצד השמאל
בקצה האחרון סמוך לכותל

הציו של כניסה לצד שמאל

שו"ע סעיף ה
נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך
לרשות הרבים מבחוץ
שו"ע סעיף ז'
מצוה להניחו בטפח הסמוך לפתח
משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין
ונר חנוכה משמאל;

מ"ב ס"ק מ"ב
ודע דיש מהראשונים דס"ל דאף דהמנורה
היתה עומדת בדרום מ"מ נרותיה היו
מסודרין מצפון לדרום וממילא לרידהו גם
נרות חנוכה יש לסדר באופן זה

שו"ע סעיף ז
ובבב"כ מניחו בכותל דרום
מ"ב ס"ק מ"ב
זהו ג"כ בעין מנורה דהנרות היו
מסודרין במקדש בין מזרח למערב
כן יסדר ג"כ נרות חנוכה
מ"ב ס"ק מ"ג
והמדליק עומד אחריו לדרום ופניו
לצפון ומתחיל מימינו שהוא הנר
הסמוך לארון הקודש ושוב מוסיף
הולך ומתחיל מהשמאל.
ופונה לימינו

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרע סעיף א
עד סימן תרע"א סעיף ח

כ' בסלו

#2

■ מחזור שינה אחת ■

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מתנתלת המפעל

איך לו...	ידליק...
רק נר אחד בכל לילה לו ולביתו	אחד בכל לילה ויצא ידי חובתו
רק ט' נרות	בליל שני ב' נרות ובשאר לילות נר אחד
רק י' נרות	בליל ב' ב' נרות ובשאר לילות נר א' ולא ידליק שתיים בליל ג'
רק י"א נרות	בליל שני ב' נרות ובליל ג' נרות ובשאר לילות נר אחד
רק שמן כשיעור לנר אחת	נר אחד בשמן כשיעור והמותר יחלק לשאר נרות
רק שמן בצמצום לכל הח' ימים ולחבירו (שאינו מב"ב) אין לו כלום	בכל לילה נר אחד ויתן גם לחבירו
מעות לקנות רק שמן לנר אחד בכל לילה	בשעה להיות מוסיף והולך
מעות לקנות רק שמן ללילה ראשונה ועי"ז לא יוכל לקנות נרות שעה די להיות מוסיף והולך	בלילה הא' בשמן אף שלא יהי' מוסיף והולך בשאר לילות
מעות לקנות לב"ב רק נר אחד בכל לילה	ידליקו עכ"פ נר אחד בכל לילה
כלום אף לנר אחד בכל לילה	מחויבים הגבאים ליתן לו נר אחד בכל לילה
כלום אף מהגבאים	מחויב למכור כסותו לקנות נר אחד לכל לילה

איזה מקום עדיף יותר להדלקת נר חנוכה

סימן תרע"א סי' ה' ז'

בימים ההם	בזמן הזה
מניחו על פתחו מבחוץ	מדליקין בפנים אם יש חלון סמוך לר"ה יניחנו שם ואם לאו יניחנו אצל פתחו והמנהג להחמיר שיהי' גם בטפח הסמוך לפתח
מניחו על פתח החצר	
מניחו בחלון הסמוך לר"ה	היה דר בעלי'
מניחו על שלחנו ודיו	בשעת הסכנה

* ולהט"ז בקצה האחרון לצד שמאל

לומד נכבד! - הגנו בזה להבהיר שהטבלא נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלא, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואיל בטובו להודיעינו מזה, ולזכות את הרבים, הגהות אלו יתקבלו אך ורק ע"י הפעק"ס,

בכל הכבוד, הנהלת המפעל

מאיזה צד מתחיל להדליק

סימן תרע"ו סי' ה'

להט"ז	להמהרש"ל	להמחבר	המנורה
בליל א' יתחיל מהנר הייותר ימיני ובשאר לילות יוסיף לשמאלו אבל יתחיל להדליק מהנר הימיני	צריך להתחיל תמיד בנר הימיני	בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	בימין הפתח
בליל א' יתחיל מהנר היותר שמאלי ובשאר לילות יוסיף לימינו ויתחיל מהיותר ימיני	צריך להתחיל תמיד בנר השמאלי	בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	המנורה בשמאל הפתח
בליל א' יתחיל מהנר היותר שמאלי ובשאר לילות יוסיף לימינו ויתחיל מהיותר ימיני	בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	המנורה בחלל הפתח או בחלון

ומה טוב ונכון אם יכול לסדר כולם בתוך הלל הפתח שיהי' כולם שוין בטפח הסמוך לפתח (משנ"ב סק"י) יש לנו ג' שיטות וכו' וכל אחד יעשה כמנהגו וכו' ואין נפק"מ בכ"ז בעצם המצוה דבכל גונו יוצא לכו"ע (ביה"ל ד"ה כד')

כל הזכויות שמורות
למפעל 'הילכתא דיומא'
הרשות נתונה לפרסמו בחינם
תחת כותרת המפעל

דיני דברים האסורים והמותרים בחנוכה - סימן תר"ע

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
ימי החנוכה ימי שמחה הם	מכ"ה כסלו יעשה ח' ימים ימי שמחה והלל (מ"ב א')	תקנו חכמים שבאותו הדור שנעשה נס שהדליק המנורה ח' ימים משמן שהיה בו להדליק רק יום אחד (מ"ב א')	אסורים בהספד ותענית (מ"ב א')	שהם ימי שמחה והלל (מ"ב א')
נוהגים העניים	לסבב בחנוכה על הפתחים (מ"ב א')	יש טעם לזה (מ"ב א')	-	-
עשיית מלאכה בימי חנוכה	כל היום מותר - אפילו במקום שנהגו איסור (ש"ע א' מ"ב ה')	דבטלה מביאה לידי שעמום (מ"ב ה')	נהגו הנשים - ויש מקומות גם אנשים - שלא לעשות בהחצי שעה שהנרות דולקות (ש"ע א' מ"ב ג')	נשים שהנס נעשה על ידיהם (מ"ב ג')
סעודות חנוכה	י"א שיש קצת מצוה בריבוי הסעודות (ש"ע ב' בהג"ה)	דבאותן הימים היה החנוכה המזבח (מ"ב ז')	הסעודות בשביל חנוכה אינם מצוה שלא קבעו חז"ל למשתה ושמחה אלא להלל והודאה (ש"ע ב')	לפי שהגזירות היה על דתם להשכיחם תורתך לכך קבעום להלל ולהודות לבד שזה מה שרצו למנוע מאתנו (מ"ב ו')
סעודת חנוכה שיחשב מצוה	נוהגים לומר זמירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם כמו שנוהגים בנישואי ע"ה לת"ח (רמ"א ב' מ"ב ח')	שכל שעושה כדי ליתן שבח להקב"ה או לפרסם הנס או המצוה חשוב סעודת מצוה (מ"ב ט')	לא יעשה להרבות בשחוק הקרטי"ן תחת הזמירות ותשבחות (באה"ל ונוהגים)	שהרבה הרעישו הספרים הקדושים ע"ז והשומר נפשו ירחק מזה (באה"ל ונוהגים)
לאכול גבינה בחנוכה	י"א שיש לאכול גבינה בחנוכה (רמ"א ב')	שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב (רמ"א ב')	-	-
להספיד בימי חנוכה	לחכם בפניו (ש"ע ג')	משום כבוד חכם	לכל אדם או לחכם שלא בפניו (ש"ע ג')	שימי חנוכה הם ימי שמחה והלל
להתענות ביום שמת בו אביו או אמו או תענית חלום בחנוכה	אם התענה חייב להתענות תענית אחר אחר חנוכה (מ"ב י"א)	לכפר על מה שהתענה בימים שאסור להתענות כמו אם התענה בשבת (מ"ב י"א)	לא יתענה בימי חנוכה (רמ"א ג')	שהם ימי שמחה והלל (מ"ב א')
לומר צידוק הדין בימי חנוכה	יום שלפני חנוכה או יום שלאחריו ועכ"פ אחריהם בודאי מותר (מ"ב י"ב)	דאפילו הספד יש מקילין אז (מ"ב י"ב)	בימי החנוכה לא יאמר (מ"ב י"ב)	שאינן אומרים אותו ביום שאין אומרים תחנון (מ"ב י"ב)
אבילות בחנוכה ופורים	נוהג בימי חנוכה, ולמחרת נהוג גם פורים (מ"ב י"ב תרצ"ו ד')	דחמור מפורים	לרמ"א אינו נוהג בפורים כ"כ (תרצ"ו ד')	דפורים הוא מדברי קבלה (א"ר ס"ק י"ט)
אונן	כשהוא יחידי בביתו ידליק הנרות בלא ברכה (מ"ב י"ב)	לפרסומי ניסא (מ"ב י"ב)	כשאשתו בביתו לא ידליק בעצמו רק אשתו תדליק ויש דעות אם יענה אמן (מ"ב י"ב)	שהוא בעצמו פטור (מ"ב י"ב)
חרש	המדבר חייב בנר חנוכה (מ"ב י"ב)	דהוא כפקח לכל דבריו (מ"ב י"ב)	שאינו שומע ואינו מדבר	דפטור מכל המצוות

הטבלאות אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנונו בזה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

דיני סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו - סימן תרע"א - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
שיוצא בזה מדינא (מ"ב ד')	העני אינו חייב כ"כ בכל הנ"ל רק בשביל נר אחד בכל לילה (מ"ב ג')	דהרגיל בנר הו"ל בניג ת"ח - פרסומי ניסא (מ"ב א' ב')	צריך ליוהר מאד, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר בסוחר או משכיר עצמו, ולקח שמן להדליק (ש"ע א' מ"ב ג')	להזהר בנר חנוכה
הכל נגרים אצל בעה"ב אפילו בניו הגדולים ומשרתיו כיון שסמוכים על שלחנו בקביעות (מ"ב ח')	לא ידליקו יותר אפילו רבים בני הבית כדעת התוספות (ש"ע ב' באה"ט ג')	כמהדרין מן המהדרין והלכה כב"ה דמוסיף והולך (גמרא שבת)	בלילה הראשון אחד מכאן ואילך מוסיף אחד כל לילה עד שמונה (ש"ע ב')	כמה נרות מדליק לבתחילה למחבר
דאשתו כגופו (מ"ב ט')	אם הבעל מדליק לא ידליק אשתו (מ"ב ט')	כדעת הרמב"ם - כמהדרין מן המהדרין וכב"ה דמוסיף והולך (גמרא שבת באה"ט ג')	כל אחד מבני הבית, ידליק בלילה ראשונה אחד ומכאן ואילך מוסיפין אחד כל לילה עד שמונה (רמ"א ב')	כמה נרות מדליק לבתחילה לרמ"א
שממילא אינו מקיים כמהדרין מן המהדרין בשאינו המנין שצריך באותו לילה (מ"ב ד')	בשמדליק ליל שני שתי נרות לא ידליק הנר הנוסף בליל אחר (מ"ב ה')	לקיים עב"פ ליל אחד כמהדרין מן המהדרין (מ"ב ה')	יתן בליל שני שתי נרות	כשיש לו רק תשעה או עשרה נרות
שאי"כ לא ידליק אפילו אחד מהנרות כהשיעור (מ"ב ו')	לא יחלק השמן בשוה לכל הנרות (מ"ב ו')	שעכ"פ אחד ידליק כהשיעור ויצא עכ"פ מדינא (מ"ב ו')	יתן באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם (מ"ב ו')	כשאין לו שמן כ"כ הרבה שכל נר ידליק כשיעור
שחבירו יכול לצאת בהדלקתו ע"כ מוטב שיהיה בעצמו מהמהדרין (מ"ב ו')	כשחבירו מבני ביתו או סמוך על שלחנו ידליק כמהדרין בעצמו (מ"ב ו')	דמוטב שידליק בכל לילה רק אחד וזוכה גם לחבירו דמדינא יצא בנר אחד (מ"ב ו')	כשחבירו אינו מבני ביתו יתן לחבירו להדליק (מ"ב ו')	כשיש לו שמן כשיעור המהדרין בעצמו ולחבירו אין לו כלום
שעדיף להיות כמהדרין מלהדר לשמן (מ"ב ז')	בשמן זית נר אחד בכל לילה (מ"ב ז')	דחביבה מצוה בשעתה לקיימו מן המובחר (ש"ע צ' ח')	בליל ראשון ידליק בשמן אפילו לא יקיים אח"כ אפילו בשעה מוסיף והולך (ש"ע צ' ח')	כשהשמן ביוקר להדליק בנר שמן אחד כל לילה או בשעה ולהיות מוסיף והולך
שצריך כל אחד להדליק במקום מיוחד (רמ"א ב' מ"ב י"ב)	לשני בני אדם לדין דמוסיפין בכל לילה נר אחד (מ"ב י"ב)	כיון דמקום הנחתן פה מנכר שהם שתיים נחשבים כשתיים (מ"ב י"א)	עולה לשני נרות כשבמקום הנחתן פה מיינבר שהם שתיים אע"פ שהפתילות בפנים מנחים וא"ז (ש"ע ג' מ"ב י"א)	נר שיש לו שני פיות ליחשב כשתיים
שיאמרו שאחד הדליק כולם (מ"ב י"ב)	לא ידליקו הנרות סמוכים (מ"ב י"ב)	דבליל ראשון י"א שמונת לבתחילה שאין חשש לומר דהריבוי ממנה בני אדם - דמנכר שמשני בני אדם (מ"ב י"ב ש"ע צ' ט"ז)	בליל ראשון בשעת הדלק - זה בקצה זה וזה בקצה אחר (מ"ב י"ב ש"ע צ' ט"ז)	להדליק שני אנשים על מנורה אחד
שהוא כמדורה שמחברות כל הלהב יחד - צריך להדליקה בכשרות (מ"ב י"ג י"ד)	כשלא כפה עליה כלי, או כפה עליה כלי אחר שהדליק (ש"ע ד' מ"ב י"ג)	שע"י הכלי לא יתחברו כל הפתילות (מ"ב י"ג)	כשכפה עליה כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד (ש"ע ד')	למלאות קערה עם שמן ולהקיפה בפתילות
דהוי כמדורה (רמ"א ד')	לא יעמידנה בעגול בלי שום הפסק בין נר לנר (רמ"א ד')	שיש הפסק בין נר לנר לא נראה כמדורה (מ"ב ט"ז)	בהפסק מחיצה בין נר לנר וכרוחב אצבע ביניהם (מ"ב ט"ז)	להעמיד נרות חנוכה בעגול
שאין בה הידור לנר חנוכה (באה"ט ז')	המדקקים אינם מדליקין בלאמפ"א (באה"ט ז')	שכל נר מובדל הרבה מחבירו (רמ"א ד')	מותר (רמ"א ד')	להדליק נרות חנוכה בפמטות שקורין לאמפ"א
דהוי כמדורה (רמ"א ד')	לנרות חנוכה (רמ"א ד' מ"ב י"ט)	דמצוה לעשותן כרוכים (באה"ל אפילו)	לשבת ויו"ט, דלא כרמ"א (באה"ל אפילו)	לדבק יחד נרות להדליקן בחנוכה או לשבת ויו"ט
הפתח הסמוך לרשה"ר משום פרסומי ניסא (ש"ע ה')	יניחו על פתח ביתו כשהפתח ביתו פתוח לרשה"ר (ש"ע ה')	משום פרסומי ניסא (מ"ב כ"א)	כשיש חצר מניחו על פתח החצר שפתוח לרשה"ר (ש"ע ה')	להניח הנר חנוכה על פתח החצר (או הבית)
שאו אינו בסכנה דהרי לא נראה נר חנוכה להוץ	בשעת סכנה שאינו רשאי לקיים המצוה יניחו על שלחנו ודיו (ש"ע ה')	פרסומי ניסא (מ"ב כ"א)	יניח בחלון סמוך לרשה"ר כשאין לו פתח לרשה"ר (ש"ע ה')	כשאי אפשר להניח הנר חנוכה בפתח להניח בחלון (או על שלחנו)
שהמדורה במקום הנר אחר	אינו צריך להדליק כשיש מדורה ויכול להשתמש לפניה ויש הכירא שהנר חנוכה של מצוה (מ"ב כ"ה)	לעשות היכר שלא ישתמש בהנרות חנוכה - שאין דרכו להשתמש במדורה (מ"ב כ"ד)	כשאין לו מדורה אחרת - אי לאדם חשוב אפילו יש מדורה (ש"ע ה')	להדליק נר אחד להשתמש לאורו
שכאילו הניחו ע"ג קרקע ואין ניכר שבעל הבית הניחו שם (מ"ב כ"ז)	לבתחילה לא יניחנה למטה מג' טפחים (ש"ע ו')	לבתחילה לא יניחנה למטה מג' טפחים (ש"ע ו')	בדיעבד יצא (מ"ב כ"ז)	הניח הנרות למטה מג' טפחים סמוך לקרקע
דאיכא פרסום הנס טפי כשהוא למטה דאינו נראה שנעשה לאור - שש"ל דאין לחלק (מ"ב כ"ז)	לבתחילה לא יניחו למעלה מעשרה טפחים - להמדקקים אפי' בזמנינו (ש"ע ו' מ"ב כ"ז)	שהדליק לשם מצוה למטה מעשרים אמה - שעכשיו הורגלו להניחו בפנים (מ"ב כ"ז)	בדיעבד יצא וי"א בזמנינו אין להקפיד (רמ"א ו' מ"ב כ"ז)	להניח הנרות למעלה מעשרה טפחים כשמדליק בפתח
שאפשר לקיים שניהם לצד רשה"ר וגם למטה מג' (מ"ב כ"ז)	שיש לו גם חלון למטה מג' טפחים לרשה"ר ידליק באותו החלון (מ"ב כ"ז)	שלהדליק לצד רשה"ר עדיף - בביתו המנהג שהמנורה במקום גבוה (מ"ב כ"ז)	כשיש לו רק חלון גבוה מהארץ ו' טפחים ידליק באותו החלון א"נ בנירות ביהכ"נ (מ"ב כ"ז)	להניח הנרות למעלה מעשרה טפחים שמדליק בחלון הסמוך לרשה"ר

דיני סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו - סימן תרע"א - ח"ב

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
הניחו למעלה מעשרים אמה	לא ידליקנה, ולא יניחנה, ולא יקחנה דלוק מלמעלה מעשרים ואינפ"מ אם בחוץ או בפנים (ש"ע ו')	דלא יצא בהדלקתה למעלה מעשרים והדלקה עושה מצוה (ש"ע ו')	צריך להזיז להדליק ולברך אפילו מדליק בבית אפי' רק השלהבת מהנר למעלה מעשרים (מ"ב כ"ט ש"ע ז' א')	
מנורה שלקחה כך דלוק ללמטה מעשרים	אם הדליקה למעלה מעשרים פסול (רמ"א ו')	דהשני מקומוט כשרים (מ"ב ל')	אם הדליקה למטה מעשרים כשר (מ"ב ל')	
להניחו בטפח הסמוך לפתח משמאל	אינו מעכב בדיעבד אם הניחו מימין וגם לכתחילה כשאין מזוזה מניחו בימין (ש"ע ז' מ"ב ל"ג)	כדי שיהיה מסובב במצוות, מזוזה מימין ומנורה בשמאל (מ"ב ל"ג)	כשיש מזוזה בימין יניח המנורה מצד שמאל (ש"ע ז')	
כשמניח המנורה בדלת עצמו להניחו סמוך לכותל	במחבר משמע שכולל להניחו מחצו הדלת לצד שמאל (מ"ב ל"ו)	כמו בטפח הסמוך לפתח	לט"ז ויניחו בקצה האחרון סמוך לכותל לצד שמאל נגד המזוזה (מ"ב ל"ו)	
להדליק בזמן הזה בטפח הסמוך לפתח	בזמן הזה אין לחוש - או כשרבים בני הבית ומדליקין הרבה מנורות (רמ"א ז')	כמו בימיהם כדי שיוכנס בין שתי מצוות (מ"ב ל"ז)	המנהג להדליק בטפח הסמוך לפתח (רמ"א ז')	
להדליק בזמן הזה בחלון הסמוך לרשות הרבים	לא ידליק בחלון אם מצוי שם הזיקא ע"י שידליק שם (מ"ב ל"ח)	שיש היכר לבני רשה"ר ויתפרסם הנס (מ"ב ל"ח)	נכון יותר בהחלון מלהניח בדלת (מ"ב ל"ח)	
להדליק (בזמנה"ז) על שלחנו	לא ידליק בביתו במקום שמדליקין כל השנה (רמ"א ז')	זכר למנורה שמקומה בדרום (מ"ב מ')	בביהכ"נ או ביהמ"ד יכול גם על השלחן העומד אצל כותל דרום (מ"ב ל"ט מ')	
אופן הנחת המנורה בביהכ"נ בדרום	אין למחות בהנהגים לסדרם מצפון לדרום ולא ישנה ממקומו (מ"ב מ"ב שעה"צ מ"ז)	כנרות המנורה בביהמ"ק (מ"ב מ"א)	מסדרן ממזרח למערב (רמ"א ז')	
המדליק בביהכ"נ	אין אדם יוצא בהדלקה בביהכ"נ (רמ"א ז')	פרסומי ניסא (ש"ע ז')	מדליק ועומד אחריו לדרום ופניו לצפון ומתחיל מימינו מהנר הסמוך לארון הקודש (ש"ע ז')	
לברך כשמדליק בביהכ"נ	לא יצא בהדלקת הנרות בביהכ"נ - ולא יזיזו לברך שהחיינו בביתו אם אינו להוציא בני ביתו (רמ"א ז')	כמברכין על הלל ראש חודש (מ"ב מ"ד)	מברך על הדלקה אפילו שהוא מנהג והזיז ומברך בביתו (ש"ע ז')	
אבל לברך שהחיינו כשמדליק המנורה בליל ראשון	דמוכר דעת שמחה היא לציבור (מ"ב מ"ד)	דאינו בציבור (מ"ב מ"ד)	יכול לברך בביתו (מ"ב מ"ד)	
אבל לברך על המנורה בביהכ"נ	שלא יברך שהחיינו בציבור (מ"ב מ"ד)	דאינו מברך שהחיינו	חוץ מליל ראשון (מ"ב מ"ד)	
אבל להתפלל בימים כאלו	חנוכה שחרית - ובחוד"מ אפשר אפילו מנחה ומעריב (מ"ב מ"ד)	דבשחרית בחנוכה איכא הלל - ובשאר ימים ליכא הלל (מ"ב מ"ד)	בחנוכה מנחה ומעריב - ובט"ז באב ושבת ול"ג בעומר אפילו שחרית (מ"ב מ"ד)	
להדליק בביהכ"נ בין מנחה למעריב	לא יאחר להדליק אחר מעריב (מ"ב מ"ז)	בשעה שהעולם מקבצים (מ"ב מ"ז)	אפילו הנהגים להדליק בכל יום אחר צאת הכוכבים נהגים בביהכ"נ אחר מנחה (מ"ב מ"ז)	
להדליק בביהכ"נ ערב ש"ק בין מנחה למעריב	דמ"מ איכא פרסומי ניסא כשבאים אח"כ לביהכ"נ ורואין הנרות (מ"ב מ"ז)	בשעה שהעולם מתחילין להתקבץ ואיכא פרסומי ניסא (מ"ב מ"ז)	ו"א שגם בערב שבת ידליק בין מנחה למעריב (מ"ב מ"ז)	
כשרוצים לילך או להתפלל אחר שהדליק הש"צ נר אחד	לכתחילה לא יגמור להדליק אחר שלא בדרך (מ"ב מ"ח)	דהברכה חל על הנר אחד שהדליק והוא העיקר ושאר הנרות רק הידור מצוה (מ"ב מ"ט)	כשרוצים למהר להתפלל או לביתו כשיש לו דבר נחוץ יוכל אחר להשלים להדליק שאר הנרות (רמ"א ז')	
חצר שיש לו שני פתחים להדליק בשניהם בזמן השחר שהדליק בפתח מבחוץ	כשהשני הפתחים ברוח אחד וז"א רק כשיש גם רק בית אחד שאינו חלוק מתוכו (מ"ב נ"ג)	שלא יחדשו שאינו מדליק נר חנוכה - שיאמרו שני בני אדם דרים שם (ש"ע ח' מ"ב נ"ג)	כשהפתחים בשני רוחות - וז"א אפילו ברוח אחת אם יש לו שני בתים (ש"ע ח' מ"ב נ"ג)	
להדליק אדם אחד כמה מנורות כשיש לו כמה פתחים בכמה רוחות החצר	בזמן הזה שכולם מדליקין בפנים (רמ"א ח')	דאיכא חשד שיאמרו שלא הדליק נר חנוכה אם בצד אחד אינו דולק (מ"ב נ"א)	בזמן השחר שהדליק בפתח החצר בחוץ (ש"ע ח')	

הטבלאות אלו הם בפרושי לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הננו זה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
האסון למערכת מ"ד ירושלים
© מהדורת המנחה